Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
साहित्यविचार (230103101)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ **कमाल गुण**: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ललित साहित्याची भाषा कशी असते?
अ) शास्त्रीय ब) तत्त्वज्ञानात्मक
क) कल्पक आणि काव्यात्म ड) जटील

२) साहित्यनिर्मितीत लेखकाचे उद्दिष्टय काय असते?
अ) मनोरंजन ब) समाजाला संदेश देणे
क) प्रसिद्धी ड) पैसा

३) ललितेतर साहित्य हे वाचकांच्या कशाला आवाहन करते?
अ) बुद्धी ब) कल्पना
क) मनाला ड) भावना

४) खालीलपैकी साहित्याचे माध्यम कोणते आहे?
अ) चित्र ब) संगीत
क) शिल्प ड) शब्द

५) 'देशीवाद' कोणी मांडला?
अ) रंगनाथ पठारे ब) बा. सी. मर्ढेकर
क) भालचंद्र नेमाडे ड) दि. के. बेडेकर

६) खालीलपैकी ललित साहित्याचा प्रकार कोणता?
अ) वृत्तपत्र ब) संशोधन
क) वैज्ञानिक ड) निबंध

७) साहित्याचा परिणाम कोणत्या गोष्टीवर होतो?
अ) मानवाच्या जीवनशैलीवर ब) नैसर्गिक घटकावर
क) तांत्रिक उपकरणावर ड) आर्थिक घटकावर

८) खालीलपैकी वि. ना. ढवळे यांचा साहित्य–समीक्षाविषयात्मक ग्रंथ कोणता?
अ) साहित्यमीमांसा ब) साहित्यविचार
क) साहित्यशास्त्र ड) साहित्याचे तत्त्वज्ञान

९) 'साहित्यशास्त्रः स्वरूप आणि समस्या' हा ग्रंथ कोणाचा आहे?
अ) अ. वा. कुलकर्णी ब) वा. ल. कुळकर्णी
क) वसंत पाटणकर ड) रा. शं. वाळिंबे

१०) कला क्षेत्रात निर्माण होणाऱ्या वादाचे कारण कोणते असते?
अ) मते ब) सत्तांतरे
क) क्रिया–प्रतिक्रिया ड) मतांतरे

११) लेखक आणि वाचक यांच्यातील नाते कोण ठरवतो?
अ) वाङ्मयीन अभिरूची ब) सरकार
क) माध्यमे ड) जनता

१२) 'देशीवाद' ही संकल्पना पहिल्यांदा मराठीत कुणी आणली?
अ) रा. ग. जाधव ब) भालचंद्र नेमाडे
क) आनंद यादव ड) सुधीर रसाळ

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) लेखक साहित्यनिर्मिती का करतो?
२) ललित साहित्य म्हणजे काय?
३) वास्तववादी साहित्य म्हणजे काय?
४) प्रकाशन व्यवहाराचे स्वरूप लिहा.
५) देशीवाद म्हणजे काय ते लिहा.
६) साहित्याचे घटक कोणते ते लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) लेखक व वाचक अभिरूची सहसंबंध स्पष्ट करा.
२) साहित्यनिर्मिती प्रक्रिया कशी असते?
३) ललित साहित्य आणि ललितेतर साहित्य यातील साहित्य फरक स्पष्ट करा.
४) सौंदर्यवाद म्हणजे काय ते सविस्तर सांगा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
१) वाङ्मयीन अभिरूची म्हणजे काय ते अभिरूचीचे घटक लिहा.
२) कल्पित आणि वास्तववादी साहित्य यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

साहित्याच्या विविध व्याख्या सांगून साहित्याची संकल्पना व स्वरूप विषद करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
मराठी भाषा : सवांद व उपयोजन भाग – १ (230103102)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ **कमाल गुण**: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) संवादाच्या प्रक्रियेत संदेश कोण पाठवितो?
अ) प्रेषक ब) स्वीकारक
क) वाहिनी ड) विसंकेतक

२) लोकांमधील संवादाचे स्वरूप हे कसे असते?
अ) त्रिकोणी ब) षठकोणी
क) चौरसाकार ड) वर्तुळाकार

३) व्यक्ती जेव्हा स्वतःशी संवाद साधते तेव्हा कोणत्या प्रकारचा संवाद होतो?
अ) समूह संवाद
ब) आत्मसंवाद
क) जन संवाद
ड) दोन व्यक्तीतील समारासमोरील संवाद

४) ध्वनि पासून अर्थ निष्पती करणे म्हणजे काय?
अ) भाषण ब) लेखन
क) वाचन ड) श्रवण

५) प्रभावी वकृत्वासाठी कशाची गरज असते?
अ) पूर्वतयारीची ब) पाठांतराची
क) ओळखीच्या श्रोत्यांची ड) व्यासपीठाची

६) कोणाच्या प्रतिसादावर वक्त्याचे महत्व अवलंबून असते?
अ) संयोजक ब) श्रोते
क) वाचक ड) मित्र

७) उत्तम वक्त्याने काय टाळावे?

अ) प्रबोधनपर भाषण | ब) विनोदी भाषा

क) अनावश्यक शारीरिक | ड) आवाजातील चढ–उतार

८) वर्तमानपत्राच्या पाठीचा कणा कोणता?

अ) अग्रलेख | ब) जाहिरात

क) वार्तापत्र | ड) मथळा

९) बातमी ही कोणत्या लेखक कौशल्याची आधार भूमी असते?

अ) जाहिरात | ब) वृत्तलेख

क) स्तंभ लेखन | ड) मुलाखत

१०) आकाशवातील नाटयरूप जाहिरातीतील संवाद कसे असतात?

अ) वाचनीय | ब) श्रवणीय

क) संगीतमय | ड) नाटयमय

११) उत्पादनाच्या बाबतीत जाहिरात कोणते काम करते?

अ) चुकीची माहिती देणे | ब) विक्री वाढविणे

क) बदनामी करणे | ड) मानहानी करणे

१२) जनमानसामध्ये जनमत तयार करण्याचे काम कोण करते?

अ) व्यवसायिक | ब) कामगार

क) वृत्तपत्र | ड) वाचक

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) संवाद संकल्पना स्पष्ट करा.

२) जनसंवाद म्हणजे काय?

३) वक्तृत्वाची पूर्व तयारी कशी करावी?

४) वर्तमानपत्राचे महत्त्व सांगा.

५) अग्रलेखाची कार्य लिहा.

६) जाहिरात संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) **१२**

अ) वाचन कौशल्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) वक्तृत्वाचे प्रकार सांगा.

क) जाहिरातीचे घटक स्पष्ट करा.

ड) वृत्तांत लेखनाचे स्वरूप लिहा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

अ) बातमी म्हणजे काय सांगून बातमीचे गुणविशेष लिहा.

ब) वक्तृत्वाचे स्वरूप सांगून, प्रभावी वक्त्याचे गुणविशेष सांगा.

प्र.५ संवादचे स्वरूप आणि कार्य सांगून, संवादाचे प्रकार विशद करा. १२

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
आधुनिक मराठी वाङ्‌मयाचा इतिहास (इ.स. १८०० ते १९२०) (230103103)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) इंग्रज सरकारवर टीका करणारा 'सरकारचे डोके ठिकाणावर आहे का?' हा अग्रलेख कोणी लिहीला?
अ) लोकमान्य टिळक ब) शि. म. परांजपे
क) लोकहितवादी ड) गोपाळ गणेश आगरकर

२) मराठी भाषेतील पहिले वृत्तपत्र सुरू करण्यात कोणाचे योगदान महत्त्वपूर्ण आहे?
अ) लोकमान्य टिळक ब) गो. ग. आगरकर
क) वि. चिपळूणकर ड) बाळशास्त्री जांभेकर

३) तत्कालीन सामाजिक प्रश्नावर भाष्य करणारी 'यमुना पर्यटन' ही कादंबरी कोणी लिहीली?
अ) न्या. रानडे ब) वि. का. राजवाडे
क) बाबा पद्‌मनजी ड) धोंडो केशव कर्वे

४) त्र्यंबक बापूजी ठोंबरे यांनी कोणत्या टोपणनावाने काव्यलेखन केले?
अ) माधवानुज ब) गोविंदाग्रज
क) बालकवी ड) केशवसुत

५) 'काळतर मोठा कठीण आला' या दीर्घ कथेचे लेखन कोणी केले आहे?
अ) वि. सी. गुर्जर ब) कृ. के. गोखले
क) हरिभाऊ आपटे ड) सहकारी कृष्ण

६) 'राजा शिवाजी' या खंडकाव्य कोणी लिहीले आहे?
अ) म. मो. कुंटे ब) कवी बी
क) रे. टिळक ड) कवी गिरीश

७) 'मराठी कादंबरीचे पहिले शतक' या समीक्षाग्रंथाचे लेखन कोणी केले आहे?
अ) प्र. न. जोशी ब) रा. श्री. जोग
क) कुसुमावती देशपांडे ड) अ. ना. देशपांडे

८) १८00 ते १८७४ या कालखंडाला 'मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार' असे कोणी संबोधले आहे?
अ) गो. ग. आगरकर ब) विष्णुशास्त्री चिपळूणकर
क) वि. का. राजवाडे ड) दत्तो वामन पोतदार

९) 'नावल व नाटक' हा लेख कोणत्या समीक्षकाने लिहीला आहे?
अ) वि. का. राजवाडे ब) का. बा. मराठे
क) शि. म. परांजपे ड) गोपाळ हरी देशमुख

१0) 'स्त्रीपुरूष तुलना' या वैचारिक निबंधाचे लेखन कोणी केले आहे?
अ) ताराबाई शिंदे ब) डॉ. आनंदीबाई जोशी
क) काशीबाई कानिटकर ड) आनंदीबाई शिर्के

११) अव्वल इंग्रजी काळात ग्रंथनिर्मितीस प्रेरणा देण्यासाठी कोणती कमिटी स्थापन करण्यात आली होती?
अ) ग्रंथ छपाई कमिटी ब) दक्षिणा प्राइज कमिटी
क) प्रज्ञाशाला कमिटी ड) लेखकसन्मान कमिटी

१२) आधुनिक मराठी रंगभूमीचा शुभारंभ विष्णूदास भावे यांनी कोणत्या नाटकाने केला?
अ) सीतास्वयंवर ब) शारदा
क) कच देवयानी ड) भरतभाव

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) सत्यशोधक समाजाचे वेगळेपण थोडक्यात लिहा.
२) १८00 ते १९२0 या कालखंडातील अद्भुत रम्य कादंबरीचे वेगळेपण लिहा.
३) गोपाळ गणेश आगरकर यांच्या निबंध लेखनाचे महत्त्व विशद करा.
४) बालकवी यांना निसर्ग कवी का म्हणतात? ते सविस्तर लिहा.
५) मराठी कथेतील करमणूक मासिकाचे योगदान थोडक्यात लिहा.
६) मुद्रणकलेच्या प्रारंभाने मराठी साहित्यावर कोणते परिणाम झाले ते थोडक्यात लिहा.

प्र.३ खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) १८७४ ते १९२0 या कालखंडातील निबंधलेखनाचे विशेष लिहा.
२) स्त्री–पुरूष तुलना या निबंधाचे सामाजिक महत्त्व सोदाहरण लिहा.
३) प्रार्थना समाजाचे धार्मिक चळवळीतील योगदान संक्षिप्त स्वरूपात लिहा.
४) विष्णुदास भावे यांच्या नाट्यलेखनाचे महत्त्व विशद करा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी) १२

१) महात्मा फुले आणि लोकहितवादी यांच्या वैचारिक लेखनाचा सविस्तर आढावा घ्या.

२) १८०० ते १९२० या कालखंडाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी सविस्तर लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी) १२

हरी नारायण आपटे यांच्या कादंबरी लेखनाचे वेगळेपण उदाहरणांसह लिहा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
भाषा व साहित्य संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र (230103104)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ — कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) भाषा संशोधनाचे स्वरूप कोणत्या घटकावर अवलंबून असते?
अ) विज्ञान — ब) तत्त्वज्ञान
क) सांस्कृतिक परंपरा — ड) वरील सर्व

२) साहित्य संशोधनात कोणता घटक महत्त्वाचा मानला जातो?
अ) सांस्कृतिक संदर्भ — ब) ऐतिहासिक दृष्टिकोन
क) भाषिक प्रयोग — ड) वरील सर्व

३) 'शोधनिबंध' कशासाठी तयार केला जातो?
अ) विद्वत्तेचे प्रदर्शन — ब) संशोधनाचा अहवाल
क) कथा सांगणे — ड) मनोरंजन

४) संशोधन प्रक्रियेची पहिली पायरी कोणती?
अ) माहिती संकलन — ब) समस्या निश्चित करणे
क) निष्कर्ष काढणे — ड) प्रयोग करणे

५) साहित्य संशोधन कोणत्या दृष्टिकोनातून अधिक प्रभावी होते?
अ) विश्लेषणात्मक — ब) तांत्रिक
क) सांस्कृतिक — ड) वैज्ञानिक

६) 'शैलीविज्ञान' हे साहित्य संशोधनाचा कोणता भाग आहे?
अ) भाषिक अभ्यास — ब) तांत्रिक मोजमाप
क) सांस्कृतिक परंपरा — ड) लेखन शैली

७) संशोधन लेखनात कोणत्या प्रकारच्या भाषेचा वापर होतो?
अ) प्रासंगिक — ब) औपचारिक
क) काव्यात्मक — ड) बोलीभाषा

८) संशोधन पद्धतीत 'मॉडेल' चा उपयोग कोणासाठी केला जातो?

अ) निष्कर्ष सादर करणे	ब) समस्या मांडणे
क) सिद्धांत मांडणे	ड) मोजमाप करणे

९) संशोधन प्रक्रिया कोणत्या आधारावर वैध ठरते?

अ) तथ्यांवर	ब) विश्वासांवर
क) गृहीतकांवर	ड) अनुभवावर

१०) 'प्रबंध लेखन' यामध्ये कोणती पद्धत वापरली जाते?

अ) सर्जनशील लेखन	ब) तांत्रिक लेखन
क) सादरीकरण लेखन	ड) प्रयोगात्मक लेखन

११) साहित्य व विज्ञाान संशोधन यामध्ये कोणता मूलभूत फरक आहे?

अ) शैली	ब) प्रक्रिया
क) दृष्टिकोन	ड) भाषा

१२) संशोधनाची संकल्पना म्हणजे काय?

अ) संशय व्यक्त करणे	ब) नवीन ज्ञान मिळवणे
क) निबंध लिहिणे	ड) गोष्टी सांगणे

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) संशोधनाची संकल्पना स्वरूप स्पष्ट करा.
२) संशोधन प्रक्रियेच्या टप्प्यांची माहीती द्या.
३) भाषाविषयक संशोधनाची वैशिष्टये लिहा.
४) साहित्य संशोधनाची उद्दिष्टये लिहा.
५) संशोधन लेखन करताना कोणत्या अडचणी येतात?
६) 'शैलीविज्ञान' म्हणजे काय?

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) शोधनिबंध लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२) भाषाशास्त्र व साहित्य यातील संशोधनाच्या पद्धतीत कोणता फरक आहे?
३) संशोधन प्रक्रियेमधील 'साहित्य पुनरावलोकन' चे महत्त्व स्पष्ट करा.
४) संशोधनाची उद्दिष्टये आणि उपयोजन स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) साहित्य संशोधनाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
२) साहित्य व इतर ज्ञानशाखीय संशोधन यामधील मुख्य भिन्नता स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

'संशोधन लेखनाचे तत्त्व' या घटकाचे सविस्तर विश्लेषण करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
एका लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन) : संत चोखामेळा (230103106)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) संत चोखामेळा यांचा मृत्यू कोणत्या ठिकाणी झाला?
अ) मंगळवेढा ब) बेगमपुरा
क) मेहुणपुरा ड) पंढरपूर

२) संत चोखामेळा यांचे गुरु कोण होते?
अ) संत ज्ञानेश्वर ब) संत नामदेव
क) संत तुकाराम ड) संत एकनाथ

३) संत चोखामेळा यांच्या पत्नीचे नाव काय होते?
अ) तुळजाबाई ब) किसनाबाई
क) मुक्ताबाई ड) सोयराबाई

४) संत चोखामेळा यांचा मृत्यू कोणत्या कारणामुळे झाला, असे मानले जाते?
अ) घर बांधताना ब) वारीला जाताना
क) गावकुस बांधताना ड) शेतात राबताना

५) संत निर्मळा यांच्या अभंगाची एकूण संख्या किती आहे?
अ) २२ ब) २४
क) २६ ड) २९

६) संत निर्मळा यांचे पती कोण होते?
अ) बंका ब) तुका
क) धर्मा ड) पंढरी

७) संत चोखामेळा यांच्या अस्थी पंढरपूरला कोण घेऊन गेले?
अ) संत सेना ब) संत नरहरी
क) संत सावता ड) संत नामदेव

८) केवळ स्वतःच्या आविष्कार सामर्थ्यावर सातशे वर्षे जिवंत राहिलेला चोखा हा एकमेव मराठी कवी ठरतो, असे उद्‌गार कोणी काढले?
अ) ल. रा. नसिराबादकर ब) वि. स. जोग
क) भालचंद्र नेमाडे ड) दत्ता भगत

९) अरूणा ढेरे यांनी चोखामेळ्याच्या जीवनावर कोणती कादंबरी लिहिली?
अ) अंधारातील दिवे ब) मैत्रेयी
क) प्रकाशाचे गाणे ड) महाद्वार

१०) ॲलिनार झेलिएट यांनी कोणत्या संतावर संशाधेन केले आहे?
अ) संत चोखामेळा ब) संत कर्ममेळा
क) संत सोयराबाई ड) संत मुक्ताबाई

११) जोहार मायबाप हा चित्रपट कधी निघाला?
अ) १९४५ ब) १९५०
क) १९५५ ड) १९६०

१२) चोखोबांचा विद्रोह हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे?
अ) शंकरराव खरात ब) ल. रा. नसिराबादकर
क) वि. भि. कोलते ड) बाळकृष्ण लळीत

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) मध्ययुगीन कालखंडातील सामाजिक परिस्थिती विशद करा.
२) संत चोखमेळा यांच्या लेखनाच्या प्रेरणा स्पष्ट करा.
३) संत चोखामेळा आणि परिवारातील इतर सदस्यांच्या अभंगांचे स्वरूप विशेष लिहा.
४) संत चोखामेळा यांचे भक्ती महात्म्यपर अभंग साधार स्पष्ट करा.
५) संत सोयराबाई यांच्या अभंगातील आशय विशद करा.
६) संत निर्मळाचे विठ्ठलविषयक अभंग साधार स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.. (कोणतेही दोन) **१२**

१) संत चोखामेळा यांच्या विठ्ठल भक्तीपर अभंग साधार स्पष्ट करा.
२) 'संत सोयराबाईचे अभंग म्हणजे विठ्ठलाला कारूण्याने भरलेल्या काळजातून मारलेल्या हाका आहेत' या विधानाचा परामर्श घ्या.
३) संत कर्ममेळा यांच्या अभंगातील विद्रोही जाणीव साधार विशद करा.
४) 'ऊस डोंगा परी रस नव्हे डोंगा, काय भुललासि वरलिया रंगा' या अभंगातील भावसौंदर्य स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) संत चोखामेळा यांच्या अभंगाची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

२) संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील अस्पृश्यतेचे चित्रण साधार विशद करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

संत चोखामेळा यांचे वारकरी संप्रदायातील योगदान स्पष्ट करा.

SLR-VB-6

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
लोकसाहित्य (230103107)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) 'फोकलोअर' या इंग्रजी शब्दासाठी मराठीत कोणता शब्द रूढ झाला आहे?
अ) ललित साहित्य ब) साहित्य
क) लोकसाहित्य ड) वाङ्मय

२) लोकसाहित्य ही साऱ्या मानवजातीची काय आहे?
अ) सुबत्ता ब) मालमत्ता
क) संशोधन ड) क्षेत्रीय अभ्यास

३) लोकगीतांच्या संकलनासाठी काय साधावे लागते?
अ) अचूक वेळ ब) सर्वेक्षण
क) मुलाखत ड) प्रश्नावली

४) सर्वेक्षणासाठी काय तयार करणे गरजेचे आहे?
अ) संहिता ब) मानसिकता
क) प्रश्नावली ड) मालमत्ता

५) क्षेत्रीय अभ्यासात काय समजून घ्यावे लागते?
अ) स्थानिक इतिहास ब) समाजशास्त्र
क) तत्त्वज्ञान ड) मानवी मन

६) लोकसाहित्य ही संज्ञा प्रथम कोणी वापरली आहे?
अ) इरावती कर्वे ब) सुमती क्षेत्रमाडे
क) श्रीमती दुर्गा भागवत ड) प्रभाकर मांडे

७) लोकसाहित्याचे अंतःप्रवाह ह्या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) दुर्गा भागवत ब) डॉ. प्रभाकर मांडे
क) तारा प्रभावळकर ड) द. ता. भोसले

८) लोकसाहित्य हा कशाचा आविष्कार आहे?
   अ) लोकसंस्कृतीचा   ब) मौखिक
   क) लोकाचाराचा   ड) लोकमानसाचा

९) लोकसाहित्याची भाषा ही कोणत्या प्रकारात मोडते?
   अ) वऱ्हाडी भाषा   ब) बोलीभाषा
   क) प्रादेशिक भाषा   ड) प्रमाणभाषा

१०) 'लोकसाहित्याची रूपरेखा' ह्या ग्रंथाचे कर्ते कोण आहेत?
   अ) दुर्गा भागवत   ब) महादेव देशमुख
   क) प्रभाकर मांडे   ड) विश्वनाथ शिंदे

११) आद्य कीर्तनकार म्हणून कोणत्या संतांना ओळखले जाते?
   अ) संत ज्ञानदेव   ब) संत नामदेव
   क) संत तुकाराम   ड) समर्थ रामदास

१२) खालीलपैकी कोणती लोककला प्रयोगरूप लोककला आहे?
   अ) लोकगीत   ब) लोककथा
   क) कथागीत   ड) जागरण गोंधळ

प्र.२ लघुत्तरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) लोकसाहित्याची गुणवैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
२) लोकसाहित्य व समाजशास्त्र यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.
३) लोकसाहित्याचे संकलन करताना येणाऱ्या अडचणी स्पष्ट करा.
४) स्तरीय संशोधन पद्धती स्पष्ट करा.
५) लोकसाहित्याच्या दोन व्याख्या स्पष्ट करा.
६) निसर्ग विषयक लोकसमजुतींची दोन उदाहरणे द्या.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **१२**

१) लोकसाहित्याच्या मौखिक आविष्कारात म्हणींचे वर्गीकरण करा.
२) लोकसाहित्याच्या मौखिक आविष्कारात वाक्यप्रचारांचे वर्गीकरण करा.
३) लोकविधी
४) लोकरूढी

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **१२**

१) लोकसाहित्याचे संशोधन कसे करावे हे सांगून क्षेत्रीय संशोधनाची पूर्वतयारी आणि संशोधकाचे कार्य स्पष्ट करा.
२) लोकसाहित्याच्या प्रयोगरूप कला कोणत्या आहेत ते लिहा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न – लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा. **१२**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
प्रबोधनपर वाङ्मय (230103108)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) प्रबोधन या शब्दाला इंग्रजीत काय म्हणतात?
अ) रेनसा ब) रेनोस
क) रेनसॉ ड) रेनेसी

२) प्रबोधनाची प्रक्रिया ही कशाच्या पुनरूज्जीवनासाठी असते?
अ) वैचारिक ब) धार्मिक
क) परंपरावाद ड) दैववाद

३) भारतीय प्रबोधनाचे शिल्पकार म्हणून कोणास म्हटले जाते?
अ) लाला लचपतराय ब) भगतसिंग
क) महात्मा गांधी ड) राजा राममोहन रॉय

४) गोपाळ हरी देशमुख यांना कोणत्या पदवीने संबोधले जाते?
अ) महात्मा ब) महर्षी
क) लोकहितवादी ड) सप्तर्षी

५) महात्मा फुले यांनी कोणत्या समाजाची स्थापना केली?
अ) आर्य ब) ब्राम्हो
क) वारकरी ड) सत्यशोधक

६) कृष्णराव भालेकरांनी कोणते साप्ताहिक चालविले?
अ) दीनबंधू ब) दीनमित्र
क) शेतकरी ड) जागृती

७) महात्मा फुले यांच्यावर कोणत्या पाश्चात्य विचारवंताचा प्रभाव पडला होता?
अ) थॉमस जेरीन ब) थॉमस पेन
क) लॉर्ड गार्की ड) जेम्स कॅरी

८) संत गाडगेबाबा यांनी कशाच्या माध्यमातून लोकप्रबोधन केले?

अ) भारूड	ब) भजन
क) कीर्तन	ड) अभंग

९) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी सुरू केलेले पहिले वृत्तपत्र कोणते आहे?

अ) मूकनायक	ब) समता
क) जनता	ड) बहिष्कृत भारत

१०) ॲलिनार झेलिएट यांनी कोणत्या संतावर संशोधन केले आहे?

अ) संत चोखामेळा	ब) संत कर्ममेळा
क) संत सोयराबाई	ड) संत मुक्ताबाई

११) भाऊराव पाटील यांनी कोणत्या शिक्षण संस्थेची स्थापना केली?

अ) रयत	ब) विवेकानंद
क) ज्ञानप्रबोधनी	ड) जनता

१२) दलितांचे प्रबोधन हा वैचारिक ग्रंथ कोणाचा आहे?

अ) शंकराव खरात	ब) गंगाधर पानतावणे
क) मा. म. देशमुख	ड) जनार्दन वाघमारे

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) प्रबोधनाच्या व्याख्या लिहा.
२) प्रबोधनपर वाङ्मयातील वृत्तपत्रांचे योगदान विशद करा.
३) प्रबोधनपर नियतकालिकांची परंपरा स्पष्ट करा.
४) महात्मा फुले यांच्या प्रबोधनपर लेखनाचे विशेष लिहा.
५) प्रबोधनकार ठाकरे यांचे साहित्याचा आढावा घ्या.
६) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे प्रबोधनपर लेखन विशद करा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) प्रबोधनपर वाङ्मय व सामाजिक चळवळी यांचा आढवा घ्या.
२) प्रबोधनपर वाङ्मयाची फलश्रृती विशद करा.
३) एकोणिसाव्या शतकातील प्रबोधनपर वाङ्मयाचा आढावा घ्या.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) प्रबोधनाचे स्वरूप व विशेष स्पष्ट करा.
२) प्रबोधनपर वाङ्मयातील मूल्ये विशद करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

मराठीतील प्रबोधनपर वाङ्मयाची वाटचाल विशद करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
ग्रंथप्रकाशन व्यवहार : (भाग–१) (230103105)

वार, दिनांक : बुधवार, २८-०५-२०२५ कमाल गुण: ३०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ रिकाम्या जागा भरा. **०६**

१) पुस्तक ललित आहे की ललितेतर यावर त्याचे काय अवलंबून आहे?
अ) मुखपृष्ठ ब) मलपृष्ठ
क) मुद्रण ड) टंकलेखन

२) कोणता कायदा लेखकाच्या हितसंबंधाचे संरक्षण करणारा आहे?
अ) संरक्षण कायदा ब) कॉपीराईट कायदा
क) वारसा हक्क कायदा ड) यापैकी नाही

३) पुस्तकातील मजकूर वाचन योग्य करण्यासाठी त्याची नियोजनबद्ध आखणी करणे याला काय म्हणतात?
अ) सजावट ब) मुखपृष्ठ
क) मुद्रणप्रत ड) मुद्रितशोधन

४) पुस्तकाच्या विषयानुसार आणि आकारानुसार त्याच्या मुखपृष्ठाचे एक दोन तीन नमुने कोण तयार करतो?
अ) लेखक ब) वाचक
क) मुखपृष्ठकार ड) मुद्रित शोधक

५) कशावर लिहिलेला त्रिपीटक हा बौद्ध ग्रंथ आहे?
अ) कापडावर ब) कागदावर
क) झाडाच्या सालीवर ड) ताडपत्रावर

६) कोणत्या वर्षी इंडियन कॉपीराईट कायदा प्रथम अस्तित्वात आला?
अ) २००५ ब) १९१४
क) १९६० ड) १९४७

प्र.२ लुघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) **०६**

१) हस्तलिखित म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
२) स्वामित्व हक्काची माहिती द्या.
३) वितरणाचे स्वरूप विशद करा.
४) मृखपृष्ठ तयार कसे केले जाते ते स्पष्ट करा.

प्र.३ मुद्रित शोधनाच्या प्रक्रियेची सविस्तर माहिती द्या. **०६**

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **१२**

१) ग्रंथ निर्मिती व्यवहाराची सविस्तर चर्चा करा.
२) ग्रंथ मुद्रणपूर्व व्यवहाराची माहिती द्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
साहित्य समीक्षा (230103201)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) मूळ कलाकृतीचे सौंदर्य वाढविण्याचे काम कोण करते?
अ) रसिक ब) वाचक
क) समीक्षक ड) अभ्यासक

२) खालीलपैकी कोणत्या समीक्षा पद्धतीत मानवी मनाचा विचार केला जातो?
अ) आस्वादक ब) मानसशास्त्रीय
क) समाजशास्त्रीय ड) आदिबंधात्मक

३) साहित्य समीक्षेचे सर्वांगीण कार्य कोणते?
अ) निरीक्षण करणे ब) परीक्षण करणे
क) मूल्यमापन ड) यापैकी नाही

४) मानसशास्त्रीय समीक्षा पुरस्कर्ता कोण?
अ) फ्राईड ब) प्लेटो
क) न. चिं. केळकर ड) वा. ब. पटवर्धन

५) 'समीक्षामीमांसा' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) गंगाधर पाटील ब) गंगाधर मोरजे
क) भालचंद्र नेमाडे ड) दि. के. बेडेकर

६) बाबुराव बागुल यांनी कोणत्या साहित्याची समीक्षा केली?
अ) ग्रामीण साहित्य ब) दलित साहित्य
क) आदिवासी ड) मुस्लीम साहित्य

७) हिपोलिन तेन या फ्रेंच समीक्षकाने कोणत्या समीक्षा पद्धतीची सुरूवात केली?
अ) आस्वादक ब) मानसशास्त्रीय
क) समाजशास्त्रीय ड) आदिबंधात्मक

८) साहित्यिकाच्या व्यक्तिमत्वाची जडणघडण कोठे झालेली असते?
अ) शाळेत ब) कुटुंबात
क) समाजात ड) यापैकी सर्व

९) साहित्यिक, साहित्यकृती व वाचक यांना कोणत्या घटकाचे भान असते?
अ) सामाजिक वास्तव ब) कल्पना
क) ग्रांथिक पांडित्य ड) यापैकी नाही

१०) 'टीकास्वयंवर' या ग्रंथाचे संपादक कोण?
अ) हरिश्चंद्र थोरात ब) वसंत पाटणकर
क) भालचंद्र नेमाडे ड) प्रभाकर देसाई

११) लेखक आणि वाचक यांच्यातील दुवा कोण असतो?
अ) परीक्षक ब) प्रकाशक
क) समीक्षक ड) यापैकी सर्व

१२) 'मनोविश्लेषणात्मक सिद्धांत हे एक शास्त्र आहे' असा सिद्धांत कोणी मांडला?
अ) सिग्मंड फ्राईड ब) तेन
क) कार्ल मार्क्स ड) यापैकी नाही

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) आदिबंधात्मक समीक्षा म्हणजे काय?
२) समाजशास्त्रीय समीक्षेबाबत हिप्पोलीन तेनची भूमिका लिहा.
३) 'काव्य आणि सामाजिक जाणीव' या समीक्षालेखाचे थोडक्यात विवेचन करा.
४) गंगाधर गाडगीळ यांनी नवकथेचे स्वरूप कसे सांगितले आहे?
५) साहित्य समीक्षेचे महत्व लिहा.
६) मराठीतील महत्वाच्या पाच समीक्षकांची नावे त्यांच्या ग्रंथासहित सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) लेखक व वाचक यांच्यातील दुवा म्हणून समीक्षकाची भूमिका कशी असते?
२) विविध साहित्य समीक्षेच्या प्रकारांचा परिचयात्मक आढावा घ्या.
३) मराठीतील समीक्षाविचाराच्या वाटचालीचा आढावा घ्या.
४) मानसशास्त्रीय समीक्षा पद्धतीची आवश्यकता लिहा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी) १२
१) समाजशास्त्रीय समीक्षा म्हणजे काय ते सांगून तिची वैशिष्ट्ये लिहा.
२) आस्वादक समीक्षा म्हणजे काय ते सांगून, त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२
समीक्षा म्हणजे काय ते सांगून समीक्षेचे स्वरूप आणि कार्ये सविस्तर लिहा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
मराठी भाषा : संवाद व उपयोजन भाग – २ (230103202)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) पुढील पैकी कोणत्या घटकास नभोनाटयाचे प्राण म्हटले जाते?
अ) स्वभाव रेखाटन ब) संवाद
क) मध्यवर्ती कल्पना ड) यापैकी नाही

२) ट्विट वरून पाठवलेल्या संदेशाला काय म्हणतात?
अ) पोस्ट ब) बाईट
क) ट्वीट ड) मेल

३) ––– हा सरकारी पत्रव्यवहाराचा महत्वपूर्ण भाग आहे.
अ) परिपत्रक ब) परिचयपत्र
क) इतिवृत्त ड) यापैकी नाही

४) कार्यालयीन टिप्पणीचे किती प्रकार पडतात?
अ) तीन ब) एक
क) चार ड) दोन

५) 'संवादशास्त्र' हा ग्रंथ कोणाचा आहे?
अ) श्रीपाद जोशी ब) राजन गवस
क) रामदास भटकळ ड) मृदुला जोशी

६) मुलाखतीचा हेतु किंवा उद्देश काय असतो?
अ) व्यक्तीमत्व दर्शन ब) परिचय
क) कार्याचा परिचय ड) पुढील सर्व

७) मार्क जुकेरबर्ग यांनी स्थापना केलेले समाजमाध्यम कोणते?
अ) फेसबुक ब) व्हाट्सअप
क) ट्विटर ड) ब्लॉग

८) आकाशवाणी वरील श्रुतिकेचे स्वरूप कसे असते?
अ) लिखित संवाद ब) औपचारिक संवाद
क) मुलाखत संवाद ड) कौटुंबिक संवाद

९) कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) चे जनक कोण आहेत?
अ) मार्कोनी ब) जॉन मॅकर्थी
क) ग्रीअर्सन ड) जॉन बेअर्स

१०) आकाशवाणी वर सादर होणारे नाटयरूप म्हणजे ——— होय.
अ) मूकनाटय ब) न—नाटय
क) नभोनाटय ड) यापैकी नाही

११) भारतात कितव्या साला पासून 'यु—टयुब' च्या सेवा उपलब्ध होऊ लागल्या?
अ) २००५ ब) २००७
क) २००८ ड) २००४

१२) 'मुंबई' दूरदर्शन केंद्राची स्थापना केव्हा झाली?
अ) १९५९ ब) १९७०
क) १९७२ ड) १९८०

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) ट्विटर या समाजमाध्यमाचे स्वरूप लिहा.
२) नभोनाटय म्हणजे काय थोडक्यात स्पष्ट करा.
३) पटकथा लेखनाची माहिती दया.
४) कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) म्हणजे काय ते सांगा.
५) आकाशवाणी वरिल उद्घोषकाची थोडक्यात स्पष्ट करा.
६) श्रुतिका लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) १२
१) आकाशवाणी वरील बातमीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२) फेसबुक ची वैशिष्टये लिहा.
३) दूरदर्शन वरिल मुलाखतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
४) व्हाट्सअप वरील संवादाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
१) टिप्पणी लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करून टिप्पणी लेखनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
२) आकाशवाणी संवादमाध्यमाचे स्वरूप स्पष्ट करून, आकाशवाणी हे विश्वासार्ह माध्यम आहे या विधानाची चर्चा करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

इतिवृत्त लेखनाची पद्धत व इतिवृत्त लेखना संबंधीचे महत्व स्पष्ट करून इतिवृत्ताचे प्रकार सविस्तर लिहा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. १९२० ते १९६०) (230103203)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) 'जीवनासाठी कला' हे कोणत्या लेखकाचा विचार आहे?
अ) वि. स. खांडेकर ब) ना. सी. फडके
क) वा. म. जोशी ड) य. गो. जोशी

२) 'नवकाव्याचे जनक' म्हणून कोणत्या कविला ओळखले जाते?
अ) केशवसुत ब) केशवकुमार
क) बा. सी. मर्ढेकर ड) कवी बी

३) 'माणदेशी माणस' हा कथासंग्रह कोणी लिहिला आहे?
अ) श्री. म. माटे ब) व्यंकटेश माडगूळकर
क) पु. भा. भावे ड) गंगाधर गाडगीळ

४) 'लग्नाची बेडी' हे नाटक कोणत्या नाटककाराचे आहे?
अ) गो. ब. देवल ब) पु. ल. देशपांडे
क) आण्णासो किर्लोस्कर ड) प्र. के. अत्रे

५) 'बंदीशाळा' हे खंडकाव्य कोणत्या कविने लिहिले आहे?
अ) गिरीश ब) यशवंत
क) माधव ज्युलियन ड) श्री. बा. रानडे

६) 'माझी जन्मठेप' हे आत्मचरित्र कोणी लिहिले?
अ) वि. दा. सावरकर ब) वि. रा. शिंदे
क) लो. टिळक ड) शांता गोखले

७) 'मराठी साहित्य प्रेरणा आणि स्वरूप' हा ग्रंथ कोणी लिहिला.
अ) रवींद्र ठाकूर ब) गो. मा. पवार
क) रा. श्री. जोग ड) अ. ना. देशपांडे

८) अण्णाभाऊ साठे यांची खालीलपैकी कोणती कांदबरी आहे?
अ) रणांगण ब) गावगुंड
क) इंधन ड) फकिरा

९) 'प्रिया आणि मांजर' ही कथा कोणत्या कथाकाराची आहे?
अ) वामन चोरधडे ब) म. ना. अंदवत
क) गंगाधर गाडगीळ ड) अरविंद गोरवले

१0) 'स्पर्शाची पालवी' हा निबंध संग्रह कोणी लिहिला?
अ) गो. वि. करंदीकर ब) इरावती कर्वे
क) दुर्गा भागवत ड) अनंत काणेकर

११) 'दलित साहित्याचे प्रेरणास्थान' म्हणून कोणाला ओळखले जाते?
अ) म. गांधी ब) शाहू महाराज
क) चोखा मेळा ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

१२) 'खेडयाकडे चला' हा संदेश कोणी दिला?
अ) विनोबा भावे ब) म. फुले
क) म. गांधी ड) लो. टिळक

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) १९२0 ते १९६0 या काळातील स्त्री लेखिकांची नावे लिहा?
२) मामा वरेरकरांच्या नाटकाची वैशिष्टये सांगा?
३) रविकिरण मंडळाचे योगदान स्पष्ट करा?
४) ना. सी. फडके यांचा कलेसाठी कला याविषयीचा विचार स्पष्ट करा?
५) १९२0 ते १९६0 या निबंध वाङ्मयाचा आढावा घ्या?
६) १९२0 ते १९६0 या काळातील प्रादेशिक कथाचा आढावा घ्या.

प्र.३ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) **१२**

१) वा. म. जोशी यांच्या कांदबऱ्याचे विशेष सांगा?
२) कुसुमाग्रजांच्या काव्यलेखनाची वैशिष्टये सांगा?
३) गंगाधर गाडगीळ यांच्या कथालेखनाचे वेगळेपण सांगा?
४) १९२0 ते १९६0 या काळातील आत्मचरित्रांचा आढावा घ्या?

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **१२**

१) १९२0 ते १९६0 या कालखंडातील वाङ्मयीन प्रेरणा स्पष्ट करा?

किंवा

२) व्यंकटेश माडगूळकरांच्या कथालेखनाचा आढावा घ्या?

प्र.५ १९२0 ते १९६0 या कालखंडातील स्त्री कांदबरीकारांची कामगिरी अधोरेखित करा? **१२**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
ग्रंथप्रकाशन व्यवहार भाग – २ (230103205)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ३०
वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. ०६

१) सुट्टी पाने गुंफून पुस्तक तयार करण्याच्या प्रक्रियेस काय म्हणतात?
अ) पुस्तक प्रकाशन ब) पुस्तक बांधणी
क) पुस्तक लेखन ड) पुस्तक विक्री

२) एटीएम मशीन मधून पैसे काढण्याइतके हवे ते पुस्तक छापून घेणे कोणत्या मुद्रण पध्दतीने शक्य झाले आहे?
अ) शिळा प्रेस ब) ऑफसेट प्रिंटिंग
क) खिळा प्रेस ड) बुक ऑन डिमांड

३) पुस्तक प्रकाशन समारंभ हे पुस्तकाची काय असते?
अ) निर्मिती ब) जाहिरात
क) सुरूवात ड) मान्यता

४) खिळे जळणीसाठी लागणारा टंक हा शिसे, अँटीमन व कोणत्या धातूच्या मिश्रणातून बनविला जात होता?
अ) जस्त ब) कथिल
क) तांबे ड) मेगेनिज

५) पुस्तकासाठी किती प्रकारचा कागद लागतो?
अ) एक ते दोन ब) तीन ते चार
क) पाच ते सहा ड) दोन ते तीन

६) कोणता प्रकार हा बराच वेळ खाऊ आणि खर्चिक असल्याने मोठ्या प्रकाशन संस्था ह्या पुस्तकाची काय करण्यावर भर देतात?
अ) पुस्तक विक्री ब) प्रशासन समारंभ
क) पुस्तक निर्मिती ड) छपाई

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **०६**

१) पुस्तकाची जाहिरात म्हणजे काय?
२) ग्रंथकाराची माहिती सांगा.
३) पुस्तक प्रकाशन म्हणजे काय?
४) मुद्रणपद्धती म्हणजे काय?

प्र.३ ग्रंथरचना प्रक्रियेतील कागदाचे स्वरूप स्पष्ट करा. **०६**

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक) **१२**

१) ग्रंथ विक्रेता प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

२) टंक निश्चितीची सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

एम्.ए. (Marathi) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः
मार्च/एप्रिल - २०२५
एका लेखकाचा अभ्यास (आधुनिकः अण्णा भाऊ साठे) (230103206)

वार, दिनांक : मंगळवार, २७-०५-२०२५ **कमाल गुण : ६०**
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) अण्णा भाऊ साठे लिखित 'माझी मुंबई' ही साहित्यकृती कोणत्या लेखन प्रकारातील आहे?
अ) कांदबरी ब) लोकनाट्य
क) कथा ड) चरित्र

२) अण्णा भाऊ साठे यांचा 'चिरागनगरीची भूतं' या कथासंग्रह कोणत्या साली प्रसिध्द झाला?
अ) १९७८ ब) १९७९
क) १९८१ ड) १९८३

३) 'माकडीचा माळ'या कांदबरीत कोणत्या समाजाचे चित्रण प्रामुख्याने आलेले आहे?
अ) भटक्या विमुक्तांचे ब) मुस्लीम समाजाचे
क) ख्रिश्चन समाजाचे ड) जैन समाजाचे

४) 'आवडी' या कांदबरीचे नायिका कोण आहे?
अ) काशीबाई ब) कौतिक
क) सवडी ड) आवडी

५) 'माकडीचा माळ' या कांदबरीत कोणाचे जीवन प्रकटले आहे?
अ) गंकू माकडवाला ब) शंकू माकडवाला
क) मंकू माकडवाला ड) चिंकू माकडवाला

६) 'फकिरा' या कांदबरीत चित्रित झालेला परिसर कोणत्या गावातील आहे?
अ) वाळवा ब) कुंडल
क) वडगाव ड) वाटेगाव

७) 'टिळा लावते मी रक्ताचा' हा मराठी चित्रपट अण्णा भाऊ साठे यांच्या कोणत्या कांदबरीवर आधारित आहे?

अ) वारणेचा वाघ ब) आवडी
क) चित्र ड) फकीरा

८) अण्णा भाऊ साठे यांची 'वारणेच्या खोऱ्यात' ही कांदबरी कोणत्या साली प्रकाशित झाली?

अ) १९४१ ब) १९४८
क) १९५१ ड) १९६२

९) अण्णा भाऊ साठे–समाजविचार आणि साहित्य विवेचन या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?

अ) डॉ.बाबुराव गुरव ब) डॉ. मच्छिंद्र सकटे
क) डॉ. अंबादास सकट ड) डॉ.बजरंग कोरडे

१0) 'चिखलातील कमळ' या कादंबरीमध्ये महाराष्ट्रातील कोणत्या प्रथेवर प्रकाश टाकला आहे?

अ) देवीची प्रथा ब) जागरण
क) वाघ्या मुरळी ड) जादू टोना

११) 'वैजयंता' ही कांदबरी कोणाच्या जीवनावर प्रकाश टाकते?

अ) जादुगार ब) माकडवाला
क) सापगारूडी ड) तमासगीर

१२) 'वैर' कांदबरीत कोणत्या गावाचे चित्रण आले आहे?

अ) येळापूर ब) वेळापूर
क) कडेपूर ड) अनंतरपूर

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) अण्णा भाऊ साठे कांदबरी लेखनाची भाषाशैली.
२) अण्णा भाऊ साठे यांच्या प्रवासवर्णनाची वैशिष्टये थोडक्यात स्पष्ट करा.
३) 'माझा रशियाचा प्रवास' मधील महत्वाच्या घटना तुमच्या शब्दात लिहा.
४) अण्णा भाऊ साठे यांच्या कथा लेखनाचे भाषिक विशेष.
५) अण्णा भाऊ साठे यांच्या कादंबरीवर आधारित मराठी चित्रपटांची माहिती थोडक्यात लिहा.
६) अण्णा भाऊ साठे यानी 'जगण्यासाठी लढणाऱ्या माणसांच्या कथा लिहिल्या' साधार विवेचन करा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) अण्णा भाऊ साठे यांचे शाहिरी लेखन?
२) 'वारणरेचा वाघ' या कांदबरीचे आशयसौंदर्य स्पष्ट करा.
३) 'चिरागनगरीची भूतं' मधील निवडक कथांचा परिचय करून द्या.
४) अण्णा भाऊ साठे यांची लेखन शैली?

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) अण्णा भाऊ साठे यांच्या कथातून गावकुसाबाहेर जगणाऱ्या वंचीतांचे जीवन प्रकटते कसे ते स्पष्ट करा?
२) अण्णा भाऊ साठे यांनी जगलेले व अनुभविलेले जीवन कल्पकतेने आपल्या कांदबऱ्यामधून मांडले आहे. सोदाहरण लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

अण्णा भाऊ साठे यांच्या समग्र साहित्याचा सविस्तर आढावा घ्या.

Seat No.	

Set P

एम्.ए. (Marathi) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च / एप्रिल – २०२५
मराठी लोकसाहित्य (230103207)

वार, दिनांक : मंगळवार, २७-०५-२०२५ — कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) लोकांनी लोकांच्या भाषेत लोकांच्यासाठी लिहलेले साहित्य म्हणजे ––– होय.
अ) साहित्य ब) ललित साहित्य
क) लोक साहित्य ड) साहित्य

२) Folklore साठी मराठीमध्ये कोणता शब्द वापरला जातो?
अ) लोकसंस्कृती ब) संस्कृती
क) गीत ड) लोकसाहित्य

३) लोकसाहित्य हे ––– चालत आलेल्या लोकजीवनाचा अविष्कार आहे.
अ) अलिखित ब) लिखित
क) परंपरागत ड) व्यक्तीगत

४) लोकसाहित्याला ––– संस्कृतीचा इतिहास म्हणून संबोधन्यात येते.
अ) भगतांच्या ब) मानवी
क) दैवताच्या ड) स्थानिक

५) लोककथांनाच ––– असेही म्हटले जाते.
अ) दंतकथा ब) दैवतकथा
क) कथा ड) परीकथा

६) बृहत्कथेचे किती संस्कृत अनुवाद उपलब्ध आहेत?
अ) पाच ब) चार
क) तीन ड) दोन

७) लोकगीतांतून कथा सादर केली जाते तेव्हा त्यास काय म्हटले जाते?
अ) कथा ब) अख्यायिका
क) लोककथागीते ड) लोकगीते

८) भारूड हा लोकसाहित्य प्रकार कोणी लोकरूढ केला आहे?
अ) संत ज्ञानेश्वर ब) संत नामदेव
क) संत एकनाथ ड) संत तुकाराम

९) पोतराजाच्या गाण्यासाठी कोणत्या वादयाची साथ असते?
अ) दिमडी ब) हालगी
क) आसुड ड) चाळ

१०) 'लोकसाहित्याचे स्वरूप' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) दुर्गा भागवत ब) गंगाधर मोरजे
क) द.ता भोसले ड) प्रभाकर मांडे

११) 'लोकसाहित्य अभ्यास दिशा' हा ग्रंथ कोणी लिहला आहे?
अ) सरोजिनी बाबर ब) दुर्गा भागवत
क) तारा भवाळकर ड) मधुकर वाकोडे

१२) 'लोकसाहित्याची रूपरेषा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे?
अ) मधुकर वाकोडे ब) गंगाधर मोरजे
क) मधुकर मांडे ड) दुर्गा भागवत

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) लोकसाहित्यातील मराठी लोकजीवनाचे स्वरूप लिहा.
२) मराठी लोकसाहित्याचे वेगळेपण मुद्देसूद लिहा.
३) किर्तन या नाटयप्रयोगरूप कलेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
४) मराठी लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
५) वासुदेवाच्या गाण्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
६) शरद व्यवहारे यांचे लोकसाहित्यातील कार्ये लिहा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्नांचे उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) १२
१) मराठी लोकसंस्कृतीचे स्वरूप सविस्तर लिहा.
२) विधी नाटयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
३) भारूड या लोकप्रयोज्य कलेचे स्वरूप लिहा.
४) तारा भवाळकर यांच्या लोकसाहित्यातील योगदानाची चर्चा करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा (कोणताही एक) १२
१) लोकसाहित्यातील जागरण आणि गोंधळ या लोकप्रयोज्य कलेचे सविस्तर स्वरूप स्पष्ट करा?
२) मराठी लोककथेचे व्याख्येसह स्वरूप स्पष्ट करून त्याच्या वर्गीकरणासह सविस्तर लिहा

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२

लोकगीतांचे व्याख्येसह स्वरूप स्पष्ट करून उदाहरणांसह वर्गीकरण करा.

SLR-VB-21

Seat No.	

Set P

एम्.ए. (Marathi) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः
मार्च/एप्रिल – २०२५
तौलनिक साहित्य अभ्यास (230103211)

वार, दिनांक : मंगळवार, २७-०५-२०२५ **कमाल गुण : ६०**
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) मराठीतील तौलनिक साहित्याचे अभ्यासक कोण आहेत?
अ) आनंद पाटील ब) वसंत बापट
क) र.बा.मंचरकर ड) वरील सर्व

२) तौलनिक साहित्याभ्यासाचा ––– हा केंद्रबिंदू आहे.
अ) प्रभाव ब) अनुकरण
क) संबंध ड) संस्कृती

३) भाषा, प्रदेश, देश, काल, संस्कृती यांच्या सीमा ओलांडून केलेल्या अभ्यासाला ––– साहित्याभ्यास असे म्हणतात.
अ) वर्णनात्मक ब) तौलनिक
क) ऐतिहासिक ड) भावनिक

४) 'तौलनिक साहित्य नवे सिध्दांत आणि उपयोजन' हया ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) वसंत बापट ब) आनंद पाटील
क) गणेश देवी ड) निशिकांत मिरजकर

५) तौलनिक साहित्याचा उगम कोणत्या देशात झाला?
अ) फ्रान्स ब) भारत
क) जर्मनी ड) अमेरिका

६) तौलनिक साहित्य कोणत्या गोष्टींमध्ये संबंध शोधते?
अ) साहित्याचे विविध प्रकार ब) विविध भाषा
क) विविध संस्कृती ड) वरील सर्व

७) 'साहित्य काळ, वंश आणि परिवेश यांची निर्मिती असते' हा सिध्दांत कोणी मांडला?
अ) हिप्पोलिन तेन ब) मित्शेल
क) जॉन ड्रायडन ड) टी.एस.एलियट

८) 'आंतरभारती' ही चळवळ कोणी सुरू केली?
अ) रविंद्रनाथ टागोर ब) सरोजिनी नायडू
क) गटे ड) साने गुरूजी

९) 'विश्वसाहित्य' ही संज्ञा पहिल्यांदा कोणी वापरली?
अ) शेक्सपिअर ब) टॉलस्टॉय
क) होनर ड) गटे

१०) तौलनिक साहित्याचे आद्यपीठ कोणत्या संप्रदायाला म्हणतात?
अ) जर्मन संप्रदाय ब) फ्रेंच संप्रदाय
क) अमेरिकन संप्रदाय ड) रशियन संप्रदाय

११) तौलनिक साहित्याचे महत्त्वाचे वैशिष्टय कोणते मानले जाते?
अ) अनुवाद ब) संस्कृतिसन्मुखता
क) साहित्यसंकर ड) संस्कृतिविन्मुखता

१२) मराठी साहित्याच्या संदर्भात देशीवादाची मांडणी कोणी केली?
अ) आनंद पाटील ब) निशिकांत मिरजकर
क) भालचंद्र नेमाडे ड) यापैकी नाही

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) तौलनिक साहित्याची उद्‌दिष्टे स्पष्ट करा.
२) 'प्रभाव' संकल्पना स्पष्ट करा.
३) भाषांतर म्हणजे काय?
४) आंतरभारतीय साहित्य म्हणजे काय?
५) तौलनिक साहित्याचे महत्त्व सांगा.
६) 'राष्ट्रीय साहित्याचे' गुणधर्म कोणते ते स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) आंतरभारतीय साहित्य म्हणजे काय सांगा?
२) तेनची त्रिसूत्रि सांगा.
३) 'भारतीय साहित्य' संकल्पना विशद करा.
४) भाषांतराचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.४ खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

२) 'सर्वसाधारण साहित्य' ही संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.५ खालीलपैकी प्रश्नाचे उत्तरे लिहा. १२

'राष्ट्रीय साहित्य' आणि 'विश्वसाहित्य' तौलनिक संकल्पना स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
आधुनिक भाषाविज्ञान (230103301)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) भाषा ही एक ––– संस्था आहे.
अ) धार्मिक ब) आर्थिक
क) सामाजिक ड) सांस्कृतिक

२) भाषाअभ्यासाची परंपरा सर्वप्रथम कोणत्या देशात विकसित झाली?
अ) भारत ब) रशिया
क) ग्रीक ड) जपान

३) ––– या शास्त्राच्या अभ्यासात अनुवंशिकतेचा प्राधान्याने विचार केला जातो.
अ) अर्थशास्त्र ब) मानसशास्त्र
क) मानववंशशास्त्र ड) तर्कशास्त्र

४) आधुनिक भाषाविज्ञानाचा जनक म्हणून कोणत्या भाषा अभ्यासकाचा उल्लेख केला जातो.
अ) ब्लूमफील्ड ब) पाणिनी
क) फर्दीना द सोस्यूर ड) नॉम चॉमस्की

५) मानवी मुखावाटे निर्माण झालेल्या व मानवी भाषेत वापरल्या जाणाऱ्या ध्वनींना काय म्हणतात?
अ) स्वन ब) वाक्य
क) रूपिम ड) स्वनांतरे

६) स्वनांचा भाषानिरपेक्ष अभ्यास ज्या शाखेत केला जातो तिला काय म्हणतात?
अ) भाषाविज्ञान ब) वाक्यविचार
क) स्वनविज्ञान ड) ध्वनी

७) 'पदिम' शब्दासाठी दुसरा कोणता शब्द वापरला जातो?
अ) स्वनिम ब) रूपिम
क) रूपिकांतर ड) स्वन

८) वाक्यांचा वर्णनात्मक पध्दतीने केला जाणारा अभ्यास म्हणजे ——— होय.
अ) शब्दविचार वा शब्दविन्यास ब) अर्थविन्यास
क) वाक्यविन्यास ड) यापैकी नाही

९) भाषेची द्विस्तरीय संरचना, उत्पादनक्षमता, नवनिर्मिती, अदलाबदल, संस्कृती संक्रमण ही भाषेची वैशिष्टये कोणी सांगितली आहेत?
अ) हॉकेट ब) रेने–वेलेक
क) फर्दीना द सोस्यूर ड) सर विल्यम जोन्स

१०) 'आधुनिक भाषाविज्ञान : सिध्दांत आणि उपयोजन' या ग्रंथाचे लेखक ——— आहेत?
अ) मिलिंद स मालशे ब) स. ग. मालशे
क) द. दि. पुंडे ड) विश्वनाथ खैरे

११) कोणत्या भाषाशास्त्रज्ञाने वांवशिकशास्त्राच्या साहाय्याने भाषा व वंश यावर मोलाचे संशोधन केले आहे?
अ) सोस्यूर ब) ब्लूमफिल्ड
क) श्लेषर ड) रेने–वेलेक

१२) मानवी भावभावनांचा आणि विचारांच्या अभिव्यक्तिचे प्रमुख माध्यम कोणते?
अ) लिपी ब) भाषा
क) अक्षर ड) ध्वनी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) भाषा ही एक सामाजिक संस्था आहे कसे ते स्पष्ट करा?
२) रूपिकांतर म्हणजे काय?
३) भाषेची स्वर स्वनिम व्यवस्था स्पष्ट करा?
४) भाषा आणि मानववंशशास्त्र यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा?
५) अर्थाचे प्रकार स्पष्ट करा?
६) वाक्यविचार प्रक्रिया स्पष्ट करा?

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) भाषा म्हणजे काय ते सांगून भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा?
२) रूपिमविचार व्यवस्था विशद करा?
३) भाषाविज्ञान आणि मनोविज्ञान यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा?
४) समाजविज्ञान संकल्पना स्पष्ट करा?

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) आधुनिक भाषाविज्ञान व मानसशास्त्र यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

२) आधुनिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

भाषिक व्यवस्था व भाषिक वर्तन या संकल्पना स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
MARATHI
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ. स.१९६० ते १९९०) (230103302)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीनंतर घडलेली एक मोठी राजकीय घटना पुढीलपैकी कोणती?
अ) महाराष्ट्र राज्याची स्थापना ब) आणीबाणी
क) गोवा मुक्ती संग्राम ड) विद्यार्थ्यांची आंदोलने

२) दलित साहित्याचे प्रेरणास्थान म्हणून कोणाला ओळखले जाते?
अ) महात्मा गांधी ब) लोकमान्य टिळक
क) विनोबा भावे ड) डॉ. बाबासाहेब आंबडेकर

३) देशीवादाची संकल्पना कोणी मांडली?
अ) रंगनाथ पठारे ब) नागनाथ कोत्ताप्पले
क) भालचंद्र नेमाडे ड) रवींद्र शोभाणे

४) 'गोतावळा' ही कादंबरी कोणी लिहिली?
अ) आनंद यादव ब) व्यंकटेश माडगुळकर
क) भाऊ पाध्ये ड) श्याम मनोहर

५) इ. स. १९७५ च्या सुमारास पुढीलपैकी कोणती साहित्य चळवळ प्रामुख्याने पुढे झाली?
अ) दलित ब) स्त्रीवादी
क) जनवादी ड) ग्रामीण

६) 'स्त्री पुरूष तुलना' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) कविता महाजन ब) तारा भवाळकर
क) ताराबाई शिंदे ड) अनुराधा पाटील

७) मराठी साहित्यविश्वामध्ये 'जनसाहित्य' ही संकल्पना पुढीलपैकी कोणत्या सालापासून पुढे आली?

अ) १९५0	ब) १९६0
क) १९७0	ड) १९८0

८) १९४५ पासून मराठी साहित्यविश्वामध्ये कोणत्या साहित्यप्रकाराचा बहर सुरू झाला?

अ) नवकथेचा	ब) कादंबरीचा
क) नाटकाचा	ड) कवितेचा

९) 'पोपटी चौकट' ही कथा पुढीलपैकी कोणत्या कथाकाराने लिहिली आहे?

अ) भाऊ पाध्ये	ब) विद्याधर पुंडलिक
क) जी. ए. कुलकर्णी	ड) श्रीधर तिळवे

१0) 'कृष्णाकाठ' हे आत्मचरित्र कोणी लिहिले आहे?

अ) ना. ग. गोरे	ब) प्र. के. अत्रे
क) यशवंतराव चव्हाण	ड) शरद पवार

११) 'एक गाव एक पाणवठा' या पुस्तकाचे लेखक कोण?

अ) बाबा आमटे	ब) बाबा आढाव
क) बाबा कदम	ड) बाबा आगाशे

१२) 'कार्टी प्रेमात पडली' हे नाटक कोणत्या नाटककाराचे आहे?

अ) मकरंद साठे	ब) पु. ल. देशपांडे
क) संजय पवार	ड) रत्नाकर मतकरी

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) स्त्रीवादी साहित्य चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२) ग्रामीण कवितेचे स्वरूप साधार विवेचित करा.
३) दलित कांदबरीचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
४) १९६0 नंतरच्या कालखंडातील विज्ञान कथेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
५) १९६0 ते १९९0 या काळातील प्रमुख नाटककरांचा आढावा घ्या.
६) १९६0 नंतरच्या कालखंडातील राजकीय पार्श्वभूमी थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) नारायण सुर्वे यांच्या कवितेतील कामगारांच्या वेदना स्पष्ट करा.
२) नवकथेनंतरच्या कथेचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.
३) १९६0 ते १९९0 या कालखंडातील वाङ्मयीन पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
४) १९६0 ते १९९0 या कालखंडातील सामाजिक नाटकांचा आढावा घ्या.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न.) (कोणताही एक) १२

१) आनंद यादव आणि व्यंकटेश माडगुळकर यांच्या कादंबऱ्यातील सामाजिकता स्पष्ट करा.

२) १९६0 नंतरच्या नाटकातील महानगरीय जीवन स्पष्ट करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न.) १२

१९६0 ते १९९0 या कालखंडातील काव्य लेखनाचा आढावा घ्या.

SLR-VB-24

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
एका साहित्य प्रकाराचा अभ्यासः कादंबरी (भाग १) (230103303)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) कादंबरीतील मुख्य घटक कोणते?
अ) पात्र, कथानक, संवाद ब) स्वर, लय, ताल
क) काव्य, भाष्य ड) रंगमंच, प्रेक्षक

२) 'ब्राम्हणकन्या' कांदबरी कोणत्या प्रकारातील आहे?
अ) ऐतिहासिक ब) आत्मचरित्र
क) सामाजिक ड) प्रेमकथा

३) वि. स. खांडेकर यांना कोणत्या साहित्यप्रकारासाठी प्रसिध्दी मिळाली?
अ) नाटक ब) कांदबरी
क) कविता ड) प्रवासवर्णन

४) 'हिंदोळयावर' ही कांदबरी केव्हा प्रकाशित झाली?
अ) १९३४ ब) १९३५
क) १९३६ ड) १९३७

५) का. बा. मराठे यांनी इ.स १८७२ साली कादंबरीसाठी कोणता शब्द सुचविला?
अ) कल्पित कथा ब) आख्यान
क) प्रदीर्घ गद्य ड) नावल

६) 'अमृतवेल' कादंबरीचे प्रकाशनवर्ष कोणते?
अ) १९७८ ब) १९८९
क) १९६७ ड) १९७२

७) 'ब्राम्हणकन्या' कादंबरीतील सत्यव्रतचे कोणावर प्रेम होते?
अ) एसतेर ब) करूणसुंदरी
क) तायम्मा ड) चंद्रिका

८) विभावरी शिरूरकर यांचे खरे नाव काय होते?
अ) नीरजा ब) सानिया
क) गिरीजाबाई केळकर ड) मालतीबाई बेडेकर

९) 'अमृतवेल' कादंबरीत कोणता विषय मांडला आहे?
अ) धर्म ब) मानवी भावभावना
क) समाजवाद ड) विज्ञान

१०) कादंबरीच्या कथानकाच्या मध्यवर्ती असलेल्या पात्रास काय म्हणतात?
अ) न – नायक ब) खलनायक पात्र
क) नायक पात्र ड) गौण पात्र

११) कादंबरी हा ——— साहित्यप्रकार आहे?
अ) कथनात्मक ब) काव्यात्मक
क) नाट्यात्मक ड) चरित्रात्मक

१२) कादंबरी साहित्यप्रकार कोणत्या काळात प्रामुख्याने विकसित झाला केव्हा?
अ) वैदिक काळ ब) मध्ययुग
क) आधुनिक ड) प्राचीन काळ

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) 'कथानक' या कादंबरीच्या घटकाचे स्वरूप लिहा.
२) 'कादंबरी' साहित्यप्रकाराचे वौशिष्ट्ये लिहा.
३) कादंबरीचा साहित्यप्रकार म्हणून कसा विकास झाला?
४) वि.स.खांडेकर यांच्या लेखनाचे विशेष लिहा.
५) साहित्यप्रकार संकल्पना स्पष्ट करा. म्हणजे काय?
६) कादंबरीच्या दोन व्याख्या लिहा.

प्र.३ खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) 'अमृतवेल' कादंबरीची थोडक्यात ओळख लिहा.
२) 'ब्राम्हणकन्या' कादंबरीतील प्रमुख पात्रे आणि त्यांचे स्वभावविशेष लिहा.
३) 'हिंदोळयावर' कादंबरीतील सामाजिक प्रश्नांची चर्चा करा.
४) साहित्यप्रकार संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
१) 'ब्राम्हणकन्या' कादंबरीचे सविस्तर कथानक लिहा.
२) 'अमृतवेल' कादंबरीतील व्यक्तिरेखांचा परिचय लिहा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२
हिंदोळयावर कांदबरीचे विस्तृत कथानक लिहा.

SLR-VB-25

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
संपादन व्यवहार (230103305)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ३०
वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. **०६**

१) भाषिक संपादन हे संहितेचे कोणत्या स्तरावरील संपादन आहे?
अ) प्राथमिक ब) द्वितीय
क) चतुर्थ ड) तृतीय

२) लेखनाच्या आशयाच्या अंगाने काही नवा आकार देण्याच्या प्रक्रियेला कोणते संपादन म्हणतात?
अ) भाषिक संपादन ब) वर्तमानपत्री
क) लेखकिय ड) आशय संपादन

३) साधारणपणे लेखनात जिथे नवा विचार किंवा नवा मुद्दा सुरू होतो त्यासाठी नवा काय सुरू होतो?
अ) विचार ब) धागा
क) परिच्छेद ड) पाठ

४) लेखन कोणत्या प्रकारातील आहे यावरून काय ठरवावे लागते?
अ) मुद्दे ब) वर्ग
क) शीर्षक उपशीर्षक ड) जात धर्म

५) भाषिक संपादना बद्दल कोणता चुकीचा समज आहे?
अ) संहितेचे संपादन ब) मुद्रित शोधन
क) रचनेची तांत्रिक बाब ड) संहितेचा वाच्यार्थ

६) संहितेला शीर्षक, उपशीर्षक देण्याचे खरे काम कोणाचे असते?
अ) वाचक ब) लेखकाचे
क) संपादक ड) प्रकाशक

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी दोन) **०६**

१) संपादन म्हणजे काय ते सांगा.
२) आशय संपादन म्हणजे काय ते सांगा.
३) संपादनाच्या प्रेरणा विशद करा.
४) शीर्षक उपशीर्षक ची आवश्यकता का असते ते सांगा.

प्र.३ भाषिक संपादनाच्या घटकांची सविस्तर चर्चा करा. **०६**

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. (दोन पैकी एक) १२

१) साहित्य व साहित्येतर लेखन प्रकाराच्या संपादनाची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

२) संपादकाची कार्य व भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
संस्कृती अभ्यास (230103306)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) संस्कृती संघर्ष टाळून संस्कृतीसंगम करण्याची कोणत्या समाजावी प्रवृत्ती आहे?
अ) हिंदू ब) मुस्लिम
क) भारतीय ड) महाराष्ट्रीयन

२) संस्कृती आणि संस्कार हे दोन्ही शब्द एकाच धातूपासून बनलेले आहेत त्याच्या वाच्यार्थ व्याकरण दृष्ट्या कसा आहे?
अ) भिन्न ब) एकसंघ
क) एकच ड) वेगवेगळा

३) संस्कृतीचा निर्माता कोण आहे?
अ) निसर्ग ब) प्राणी
क) मानव ड) ईश्वर

४) संस्कृती ही कोणते जीवन जगण्याची पद्धती आहे?
अ) वास्तव ब) मानवी
क) प्राणी ड) अमानवी

५) मानवाने आपले जीवन सुखमय किंवा आनंदमय करण्याकरीता ज्या गोष्टींची निर्मिती केलेली असते त्या सर्व गोष्टींचा समावेश कशामध्ये होत असतो?
अ) कुटुंब ब) समाज
क) संस्कृती ड) राज्य

६) संस्कृतीला सामाजिक परंपराचा संग्रह असे कोणी म्हटले आहे?
अ) मेकाले ब) लुई
क) क्रॉप ड) जार्ज

७) कोणती संस्कृती माणसाला फावला वेळ देऊ शकते?
अ) यंत्रसंस्कृती ब) ज्ञानसंस्कृती
क) कृषी संस्कृती ड) स्त्री संस्कृती

८) इरावती कर्वे यांनी खालीलपैकी कोणत्या ग्रंथाचे लेखन केले आहे?
अ) वाङ्मयीन संस्कृती ब) मराठी लोकांची संस्कृती
क) मराठी संस्कृती ड) साहित्याची भाषा

९) आधुनिकता आणि उत्तर आधुनिकता या संकल्पना खालीलपैकी कोणी मांडले आहेत?
अ) बाबुराव बागुल ब) नामदेव ढसाळ
क) यशवंत मनोहर ड) शंकरराव खरात

१0) सम् अधिक कृ या धातूपासून कोणता शब्द बनला आहे?
अ) समाज ब) संस्कृती
क) मानव ड) विज्ञान

११) मराठी साहित्यः समाज आणि संस्कृती या ग्रंथाच्या लेखकाचे नाव काय आहे?
अ) सुधीर रसाळ ब) भालचंद्र नेमाडे
क) वसंत आबाजी डाहळे ड) इरावती कर्वे

१२) Civilization आणि Culture ही कशाची अंगे आहेत?
अ) समाज ब) संस्कृती
क) धर्म ड) शाळा

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) संस्कृती आणि व्यक्ती यांचे सहसंबंध स्पष्ट करा.
२) संस्कृती अभ्यासाचा अंतर्विद्याशाखीय संबंध स्पष्ट करा.
३) संस्कृती अभ्यास आणि ग्रामीण साहित्य.
४) विस्थापितांची संस्कृती म्हणजे काय ते सांगा.
५) संस्कृतीचे प्रकार सांगा.
६) संस्कृतीचे राजकीय सहसंबंध सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) संस्कृती आणि सभ्यता यांच्या सहसंबंधांची चर्चा करा.
२) महाराष्ट्रातील संस्कृती प्रवाह सांगून त्यांची सविस्तर चर्चा करा.
३) राजकीय वसाहतवाद व समाजांतर्गत सांस्कृतिक वर्चस्ववाद विशद करा.
४) जागतिक भारतीय आणि महाराष्ट्रीयन संस्कृती ची चर्चा करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) संस्कृती अभ्यास संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

२) राजकीय संस्कृतीचा समाज जीवनावर प्रभाव पडतो आहे स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२

समाज आणि संस्कृती प्रभुत्व संबंध सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
मध्ययुगीन मराठी गद्य (230103307)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) बाराव्या शतकाच्या उत्तरार्धात अवतार कल्पना स्वीकारणारा पुढीलपैकी कोणता संप्रदाय महाराष्ट्रात उदयास आला?
अ) महानुभाव संप्रदाय ब) वैष्णव संप्रदाय
क) दत्त संप्रदाय ड) वारकरी संप्रदाय

२) महानुभाव संप्रदायाचे प्रवर्तक श्रीचक्रधरस्वामी यांचे स्मृतीरूप चरित्र लीळाचरित्रात पुढीलपैकी कोणी शब्दबद्ध केले आहे?
अ) केसोबास ब) गोविंदप्रभू
क) बाईदेवबास ड) म्हाइंभट्ट

३) पुढीलपैकी कोणता ग्रंथ हा मराठीतील आद्य गद्य ग्रंथ म्हणून ओळखला जातो?
अ) स्मृतीस्थ ब) दृष्टांतपाठ
क) लीळाचरित्र ड) सूत्रपाठ

४) लीळाचरित्र एकांकमध्ये पुढीलपैकी एकूण किती लीळा समाविष्ट आहेत?
अ) ७१ ब) ७२
क) ७३ ड) ७४

५) श्रीचक्रधरस्वामी हे कोणत्या गावी एकांतातून लोकांतात आले?
अ) अक्कलकोट ब) देहू
क) पैठण ड) पंढरपूर

६) श्रीचक्रधरस्वामींच्या निर्वाणानंतर त्यांचा शिष्यपरिवार पुढीलपैकी कोणाच्या सेवेत दाखल झाला?
अ) महादवानंदप्रभू ब) केसोबास
क) नागदेवाचार्य ड) गोविंदप्रभू

७) सर्वसंगपरित्याग करून म्हाइंभट्ट यांनी पुढीलपैकी कोणत्या गावी जाऊन गोविंदप्रभूचे दास्यत्व स्वीकारले?

अ) रिद्धीपुर ब) रायचूर

क) रिधपूर ड) सिद्धपूर

८) 'पाणीपतची बखर' या बखरीचा अंतिम लेखनकाल पुढीलपैकी कोणता होता?

अ) शके १६८४ ब) शके १६८५

क) शके १६८६ ड) शके १६८७

९) पुढीलपैकी कोणत्या गुणामुळे मराठी बखरीत डौल निर्माण झालेला दिसून येतो?

अ) भाषिक वैशिष्ट्यांमुळे ब) व्याकरणदृष्ट्या विशिष्ट रचनेमुळे

क) उत्कृष्ट प्रसंगनिर्मितीमुळे ड) सौंदर्यपूर्ण रचनेमुळे

१०) पुढीलपैकी कोणत्या साहित्यगुणात बखरकारांचा हातखंडा दिसून येतो?

अ) ज्ञानदान ब) विद्यार्जन

क) ज्ञानवृद्धी ड) संयम

११) राजवाड्यांच्या पहिल्या खंडात पाणिपतविषयक एकंदर किती पत्रे समाविष्ट आहेत?

अ) ३०५ ब) ३०७

क) ३०६ ड) ३०४

१२) 'बुधभूषण' ग्रंथात पुढीलपैकी कोणाचे जीवनचरित्र प्रकटले आहे?

अ) सयाजीराजे ब) छत्रपती संभाजीराजे

क) छत्रपती शहाजीराजे ड) राजाराम महाराज

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) मध्ययुगीन मराठी साहित्यातील समाजजीवनाचे स्वरूप थोडक्यात लिहा.

२) 'लीळाचरित्र एकांक' या ग्रंथाची निर्मितीप्रक्रिया सोदाहरण लिहा.

३) 'लीळाचरित्र एकांक' या ग्रंथाचा आशय थोडक्यात लिहा.

४) पाणिपतच्या युद्धासंदर्भातील साधनांचा परामर्श घ्या.

५) पाणिपतच्या युद्धाची कारणमीमांसा साधार विवेचित करा.

६) 'बुधभूषण' या ग्रंथाची रचना विशेष थोडक्यात लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) 'लीळाचरित्र' ग्रंथाचे लेखक 'म्हाइंभट्ट' यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विविध पैलू थोडक्यात लिहा.

२) 'लीळाचरित्र' ग्रंथातील 'लीळां' चे प्रमुख प्रकार सोदाहरण लिहा.

३) 'बुधभूषण': छत्रपती संभाजी महाराज' या ग्रंथातून प्रकटलेले छत्रपती शिवरायांचे व्यक्तिमत्व स्पष्ट करा.

४) 'पाणिपतची बखर' या ग्रंथातील बखरीच्या प्रतींचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) (कोणताही एक) १२

१) 'पाणिपतची बखर' या ग्रंथातील बखरींचे रचनाविशेष सविस्तर लिहा.

२) 'लीळाचरित्र एकांक' मधील श्रीचक्रधरस्वामींचे व्यक्तिमत्त्व रेखाटा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) १२

'लीळाचरित्र एकांक' मध्ये प्रकटलेल्या समाजजीवनाचा सविस्तर आढावा घ्या.

SLR-VB-29

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
प्रसारमाध्यमे आणि भाषा व्यवहार (230103309)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५   कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) खालीलपैकी कोणते पारंपारिक प्रसारमाध्यम आहे?
अ) लोकनाट्य   ब) वर्तमानपत्र
क) नभोवाणी   ड) दूरचित्रवाणी

२) छापखाण्याचा शोध कोणी लावला?
अ) एडिसन   ब) गटेनबर्ग
क) जॉन बेअर्ड   ड) मार्कोनी

३) 'मराठी वृत्तपत्राचा इतिहास' हा ग्रंथ कोणाचा आहे?
अ) श्रीपाद जोशी   ब) रमा गोळवलकर
क) विश्राम ढोले   ड) रा.के. लेले

४) भारतातील पहिले वृत्तपत्र कोणते?
अ) बेंगाल गॅझेट   ब) केसरी
क) संवाद कौमुदी   ड) दर्पण

५) भारतातील वृत्तपत्राचे जनक कोणास म्हटले जाते?
अ) बाळशास्त्री जांभेकर   ब) लोकमान्य टिळक
क) राजा राममोहन राय   ड) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर

६) मराठी भाषेतील कोणते दैनिक सर्वप्रथम इंटरनेवर आले?
अ) दर्पण   ब) केसरी
क) मराठा   ड) सकाळ

७) 'बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय' हे कोणत्या प्रसारमाध्यमाचे ब्रीद आहे?
अ) आकाशवाणी   ब) दूरदर्शन
क) वर्तमानपत्र   ड) यापैकी नाही

८) फेसबुक समाजमाध्यमाचा प्रारंभ कोणी केला?
   अ) मार्क झुकेरबर्ग   ब) जेन कुम
   क) गटेनबर्ग   ड) मार्कोनी

९) खालीलपैकी कोणते समाजमाध्यम आहे?
   अ) ट्विटर   ब) यु–टयूब
   क) फेसबुक   ड) यापैकी सर्व

१०) खालीलपैकी कोणते मुद्रित प्रसारमाध्यम नाही?
   अ) वृत्तपत्रे   ब) नियतकालिके
   क) भित्तीपत्रके   ड) नभोवाणी

११) भारतात नभोवाणी प्रसारणाला किती साली सुरूवात झाली?
   अ) १९२६   ब) १९४०
   क) १९१९   ड) १९६०

१२) उद्घोषक हा कोण असतो?
   अ) ग्राहक   ब) विक्रेता
   क) मालक   ड) यापैकी नाही

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) प्रसारमाध्यमाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२) मुद्रित माध्यमाची वैशिष्ट्ये लिहा.
३) बातमी म्हणजे काय? बातमीचे स्त्रोत स्पष्ट करा.
४) आकाशवाणीवरून प्रसारित होणारे विविध कार्यक्रम कोणते?
५) उद्घोषणा म्हणजे काय? आदर्श उद्‌घोषकाचे गुण सांगा.
६) समाज माध्यमांची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) प्रसारमाध्यमाचे पारंपारिक व आधुनिक प्रकार कोणते ते लिहा.
२) श्राव्य माध्यमाचे सामर्थ्य आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
३) भाषा उपयोजनाची विविध क्षेत्रे स्पष्ट करा.
४) समाजमाध्यमांचे स्वरूप व कार्य थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) दृकश्राव्य माध्यमाची उद्‌दिष्टये सांगून, स्वरूप स्पष्ट करा.
२) मुद्रित माध्यमाचे स्वरूप स्पष्ट करून भाषा विशेष लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

समाजमाध्यमाचे महत्त्व सांगून विविध समाज माध्यमांचा परिचय करून द्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
आधुनिक भाषविज्ञान (MA12301/MA11301)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण : ८०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) भाषा ही मानवी ––– संपत्ती आहे.
अ) अर्जित ब) दैवी
क) वारसाहक्काने ड) साठवलेली

२) भाषेचे माध्यम कोणते आहे.
अ) ध्वनी ब) शब्द
क) वाक्य ड) अर्थ

३) ––– यांनी शून्य रूपिकांतर ही संकल्पना मांडली.
अ) पाणिनी ब) पतंजली
क) कात्यायन ड) मो. के. दामले

४) आधुनिक भाषाविज्ञानाचा जनक म्हणून ––– यांचा उल्लेख केला जातो?
अ) ब्लूमफील्ड ब) पाणिनी
क) सोस्यूर ड) चॉमस्की

५) मुखावटे निर्माण झालेल्या व भाषेत वापरल्या जाणाऱ्या ध्वनींना काय म्हणतात?
अ) स्वन ब) वाक्य
क) रूपिम ड) स्वनांतरे

६) स्वनांचा भाषानिरपेक्ष अभ्यास ज्या शाखेत केला जातो तिला काय म्हणतात?
अ) भाषाविज्ञान ब) वाक्यविचार
क) स्वनविज्ञान ड) ध्वनी

७) 'पदिम' शब्दासाठी दुसरा कोणता शब्द वापरला जातो?
अ) स्वनिम ब) रूपिम
क) रूपिकांतर ड) स्वन

८) भाषेची रचना कशी असते?
अ) एकस्तरीय ब) द्विस्तरीय
क) त्रिस्तरीय ड) बहुस्तरीय

९) कोणत्या शास्त्रात जाती–जमातींचा, आदिवासींचा अभ्यास केला जातो?
अ) मानववंशशास्त्र ब) रसायनशास्त्र
क) खगोलशास्त्र ड) भौतिकशास्त्र

१०) "भाषा ही समाजनिर्मित असते" असे कोणी म्हटले आहे?
अ) सर विल्यम जोन्स ब) सोस्यूर
क) रूसो ड) रेने–वेलेक

११) ध्वनी व अर्थ या पातळयांचा सांधा कशामुळे जोडला जातो?
अ) शब्द ब) वाक्य
क) अर्थ ड) यापैकी नाही

१२) 'मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान' या ग्रंथाचे लेखक ––– आहेत.
अ) मिलिंद मालशे ब) स. ग. मालशे
क) द. दि. पुंडे ड) महेंद्र कदम

१३) पाणिनी यांनी कोणता ग्रंथ लिहिला?
अ) महाभाष्य ब) अष्टाध्यायी
क) व्याकरण महाभाष्य ड) वर्तिका

१४) भाषाविज्ञानाला मानसशास्त्राची शाखा मानणारा भाषाशास्त्रज्ञ ––––.
अ) सोस्यूर ब) ब्लूमफिल्ड
क) श्लेषर ड) नॉम चॉम्स्की

१५) अं, अः यांना स्वरादी म्हणून कोणी उल्लेख केला?
अ) अरविंद मंगरूळकर ब) मो. के. दामले
क) पाणिनी ड) कृ. के. दामले

१६) भाषाक्षमतेची कल्पना कोणी मांडली?
अ) मॅक्स मुल्लर ब) विल्यम जोन्स
क) नॉम चॉम्स्की ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) मानवी भाषा ही एक अर्जित संपत्ती आहे कसे ते स्पष्ट करा.
२) स्वनिम म्हणजे काय?
३) भाषेची व्यंजन व्यवस्था स्पष्ट करा.
४) भाषाविज्ञान व समाजशास्त्र यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.

५) सी. एफ. हॉकेट यांनी सांगितलेली भाषेची सात वैशिष्टये कोणती आहेत.
६) यादृच्छिकता म्हणजे काय?

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) १६

१) 'भाषा ही एक चिन्ह व्यवस्था किंवा चिन्हांची संरचना असते' या विधानाचा परामर्श घ्या.
२) रूपिमविचार व्यवस्था विशद करा.
३) स्वन स्वनिम आणि स्वनांतर संकल्पना स्पष्ट करा.
४) भाषेची संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा. (कोणताही एक) १६

१) आधुनिक भाषाविज्ञान व मानववंशशास्त्र यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

२) भाषा म्हणजे काय ते सांगून भाषेची लक्षणे स्पष्ट करा.

प्र.५ आधुनिक भाषाविज्ञान म्हणजे काय ते सांगून आधुनिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा. १६

Seat No.	

Set P

एम. ए. (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
MARATHI
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. १९६० ते १९९०) (MA12402/MA11402)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ **खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.** १६

१) 'ऋतुचक्र हा ललित गद्य संग्रह कोणत्या लेखिकेने लिहिला?
अ) दुर्गा भागवत ब) आशा बगे
क) इरावती कर्वे ड) सरोजनी वैद्य

२) 'मन्वंतर' कादंबरीचे कादंबरीकार कोण आहेत?
अ) राजन गवस ब) विश्वास पाटील
क) विलास सारंग ड) दिनानाथ मनोहर

३) 'देशीवाद' ही संकल्पना मराठी साहित्यात पहिल्यांदा कोणी मांडली?
अ) भाऊ पाध्ये ब) श्याम मनोहर
क) भालचंद्र नेमाडे ड) ना. सी. फडके

४) दलित चळवळीची मुख्य पार्श्वभूमी कोणती?
अ) सत्यमेव जयते
ब) शिका संघटित व्हा आणि संघर्ष करा
क) सद रक्षणाय खल निग्रहणाय
ड) दलित जीवनाची वेदना

५) १९७५ च्या सुमारास कोणती चळवळ उदयास आली?
अ) दलित चळवळ ब) ग्रामीण चळवळ
क) स्त्रीवादी चळवळ ड) जनवादी चळवळ

६) ग्रामीण साहित्याच्या चळवळीचे मुख्य प्रवर्तक कोणास मानले जाते?
अ) आनंद यादव ब) रा. रं. बोराडे
क) नागनाथ कोत्तापल्ले ड) वासुदेव मराठी

७) 'नव्या माणसाचे आगमन' या कवितासंग्रहाचे कवी कोण आहेत?
अ) केशव मेश्राम ब) नामदेव ढसाळ
क) दया पवार ड) नारायण सुर्वे

८) 'मुलगी झाली हो' या नाटकाचा नाटककार कोण आहे?
अ) ज्योत्स्ना देवधर ब) ज्योती म्हापसेकर
क) सरिता पदकी ड) तारा बनारसे

९) 'रथ' ही कादंबरी कोणत्या कादंबरीकाराने लिहिली?
अ) वासुदेव मुलाटे ब) उद्धव शेळके
क) योगीराज वाघमारे ड) रंगनाथ पठारे

१०) 'घाशीराम कोतवाल' या नाटकाचे नाटककार कोण आहेत?
अ) प्र. के. अत्रे ब) पु. ल. देशपांडे
क) विजय तेंडूलकर ड) रत्नाकर मतकरी

११) 'गोंदण' या कवितासंग्रह कोणत्या कवयित्रीचा आहे?
अ) शांता शेळके ब) बहिणाबाई चौधरी
क) इंदिरा संत ड) प्रज्ञा पवार

१२) 'जांभळढव्ह' ही कथा कोणी लिहिली?
अ) बाबुराव बागुल ब) वामन होवाळ
क) अण्णा भाऊ साठे ड) भास्कर चंदनशिव

१३) 'पुढारी पाहिजे' हे वगनाट्य कोणी लिहिले?
अ) अण्णासाहेब किर्लोस्कर ब) गो. ब. देवल
क) पु. ल. देशपांडे ड) वसंत कानेटकर

१४) 'बोलगाणी' या कवितासंग्रहाचे कवी कोण आहेत?
अ) वसंत बापट ब) मंगेश पाडगावकर
क) सुरेश भट ड) अरूण कोल्हटकर

१५) 'गजगा' या कथासंग्रहाचे कथाकार कोण आहेत?
अ) जी. ए. कुलकर्णी ब) के. ज. पुरोहित
क) श्री. दा. पानवलकर ड) विद्याधर पुंडलिक

१६) 'गोलपीठा' हा काव्यसंग्रह कोणाचा आहे?
अ) नामदेव ढसाळ ब) मंगेश पाडगावकर
क) लहू कानडे ड) अर्जुन डांगळे

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) १९६0 नंतरची सामाजिक पार्श्वभूमी सोदाहरण लिहा.
२) ग्रामीण साहित्य चळवळीचे स्वरूप थोडक्यात विवेचित करा.
३) दलित कादंबरीचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
४) स्त्रीवादी साहित्य चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
५) लघुनियतकलिक चळवळीचे स्वरूप थोडक्यात लिहा.
६) विज्ञान कथेचे मराठी साहित्यातील वेगळेपण स्पष्ट करा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) १६

१) मराठी साहित्य चळवळीमधील समान वैशिष्ट्ये कोणती?
२) १९६0 ते १९९0 या कालखंडातील वाड्मयीन पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
३) १९६0 नंतरच्या ग्रामीण कथाकारांचा आढावा घ्या.
४) नारायण सुर्वे यांच्या कवितेतील कामगारांच्या वेदना स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) विकल्पासह. १६

१) भालचंद्र नेमाडे यांच्या कादंबरीतील सामाजिक जाणीवा स्पष्ट करा.
२) वसंत कानेटकर यांच्या नाटकांचा आढावा घ्या.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (एकच प्रश्न) १६

१९६0 ते १९९0 या कालखंडातील कवितेचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
भाषा व साहित्यः संशोधनाचे पध्दतीशास्त्र (MA12303/MA11303)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण : ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) संशोधनाचा अत्यंत साधा अर्थ म्हणजे गोष्टी शोधून काढण्याचा प्रयत्न करणे अशी संशोधनाची व्याख्या ––– यांनी केली.
अ) रेडमॉन ब) स्मॉल
क) वेबस्टर ड) मोरी

२) शास्त्रीय पध्दतीने एखाद्या समस्येच्या उत्तराचा शोध घेणे हा ––– याचा हेतू असतो.
अ) संशोधनाचा ब) अभ्यासाचा
क) शास्त्राचा ड) कल्पनेचा

३) गुणात्मक संशोधन ––– च्या मापनावर आधारित असते.
अ) राशीच्या ब) संख्येच्या
क) गुणाच्या ड) वर्तणुकीच्या

४) उपयोजित संशोधनास ––– संशोधन असे म्हटले जाते.
अ) साहित्य संशोधन ब) वर्णनात्मक संशोधन
क) अन्वेषणात्मक संशोधन ड) अनुप्रयुक्त संशोधन

५) भूतकाळातील दस्तऐवज संदर्भ हे सर्व ––– संशोधन पध्दतीचे आहेत.
अ) प्रायोगिक ब) ऐतिहासिक
क) वैज्ञानिक ड) शास्त्रीय

६) एकाच पुस्तकाचा दुसऱ्या संदर्भासाठी लगेचच उल्लेख असेल, तर त्यासाठी ––– हा शब्द लिहितात.
अ) O. P. Cit ब) ibid
क) Loc. cit ड) यापैकी नाही

७) संशोधकांनी केलेल्या विधानांचा पुरावा ——— मध्ये असतो.
अ) ताजाकलम ब) संदर्भसूची
क) तळटीपा ड) संदर्भ ग्रंथ

८) 'स्तंभ व ओळीमध्ये आकडेवारीची व्यवस्थित केलेली मांडणी म्हणजे संख्याशास्त्रीय तक्ता होय', असे मत ——— यांनी मांडले.
अ) नेईसवांगर ब) प्लेटो
क) रेडमॅन ड) मोरी

९) साहित्य संशोधनास ——— ला महत्व असते.
अ) अभ्यास ब) निवड
क) ग्रंथालय ड) निष्कर्ष

१०) साहित्य हे ——— साधन आहे.
अ) मौखिक ब) दस्तऐवजी
क) पुरातन ड) अर्वाचीन

११) साहित्याचा संबंध ——— याच्याशी निगडित असतो.
अ) लेखन ब) प्रवृत्ती
क) मानवी विचार ड) वृत्ती

१२) विद्या व्यासंगाच्या क्षेत्राचा समावेश ——— संशोधनात होतो.
अ) वैज्ञानिक ब) सामाजिक
क) ऐतिहासिक ड) साहित्य

१३) 'बागलाणी' ही ——— भाषेची बोलीभाषा आहे.
अ) गोंडी ब) पावरी
क) कोकणी ड) अहिराणी

१४) ——— या जर्मन भाषातज्ञाने गोंडी बोलीची आंतरराष्ट्रीयता शोधून काढण्याचा प्रयत्न केला.
अ) हेगेल ब) ज्यूल ब्लॉच
क) ब्लूमफिल्ड ड) चोमस्की

१५) 'ण', 'छ', 'श', 'ष', आणि 'ळ', ही व्यंजने ——— बोलीत वापरली जात नाहीत.
अ) झाडी ब) नागपुरी
क) हळबी ड) लेवा

१६) 'मराठी संशोधन विद्या' या ग्रंथाचे लेखन ——— यांनी केले.
अ) जयश्री पाटणकर ब) सु.र.चुनेकर
क) उमा देशमुख ड) रंगनाथ पठारे

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) संशोधन म्हणजे काय सांगून संशोधनाची उद्दिष्टये सांगा?
२) भाषिक संशोधन व शैली विज्ञान संशोधन यातील साम्य भेद स्पष्ट करा.
३) लेखकनिष्ठ संशोधनाचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
४) भाषेच्या संशोधन आराखड्याची वैशिष्टये सांगा.
५) भाषेचे संशोधन करताना संशोधकाच्या अंगी कोणते गुण असणे आवश्यक आहेत?
६) भाषेचे संशोधन करताना शुध्दलेखनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) शोधनिबंध लेखनाचे टप्पे स्पष्ट करा.
२) प्राथमिक साधनग्रंथ व प्राथमिक रूपरेषा यांचे संविधानातील महत्त्व स्पष्ट करा.
३) भाषेच्या संशोधनात ग्रंथालयाचे महत्त्व थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.४ १) भाषिक संशोधनाची परिक्षेत्रे थोडक्यात स्पष्ट करा. १६

किंवा

२) साहित्य क्षेत्रीय संशोधनाची स्वरूप वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.५ संशोधनाच्या पायऱ्या थोडक्यात स्पष्ट करा. १६

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
एका साहित्यप्रकाराचा अभ्यास : कथा (MA12304/MA11304)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) 'कोकराची कथा' ही कथा कोणाची आहे?
अ) वि. स. खांडेकर ब) ना. सी. फडके
क) आनंद यादव ड) अरविंद गोखले

२) कथेतील मुख्य घटक कोणते?
अ) पात्र, कथानक, संवाद ब) स्वर, लय, ताल
क) काव्य, भाष्य ड) रंगमंच, प्रेक्षक

३) मराठी नवकथेचे जनक म्हणून ——— यांना ओळखले जाते.
अ) गंगाधर पाटील ब) गंगाधर गाडगीळ
क) गं. बा. सरदार ड) गणेश आवटे

४) 'पाच कथाकार' ह्या ग्रंथाचे संपादन ——— यांनी केले.
अ) वि. स. खांडेकर ब) रमेश तेंडूलकर
क) विजया वाड ड) बा. सी. मर्ढेकर

५) 'धर्म ही अफू आहे' ही कथा कोणाची आहे?
अ) वि. स. खांडेकर ब) य. गो. जोशी
क) वामन चोरघडे ड) अरविंद गोखले

६) कथा हा ——— साहित्यप्रकार आहे.
अ) चरित्रात्मक ब) नाट्यात्मक
क) काव्यात्मक ड) कथनात्मक

७) 'तलावातले चांदणं' ह्या कथासंग्रहात किती कथा समाविष्ट आहेत?
अ) दहा ब) बारा
क) तेरा ड) पंधरा

८) 'दंडकारण्यातील प्रणयिनी' ही कथा कोणाची आहे?
   अ) य. गो. जोशी   ब) वामन चोरघडे
   क) दिवाकर कृष्ण   ड) अरविंद गोखले

९) 'कथाः संकल्पना आणि समीक्षा' हा ग्रंथ कोणाचा आहे?
   अ) सुधा जोशी   ब) म. सु. पाटील
   क) रंगनाथ पठारे   ड) भालचंद्र नेमाडे

१०) 'सरळ रेषा' या कथेतील नायिकेचे नाव ——— आहे.
   अ) सुधा   ब) नीलम
   क) अनुताई   ड) लीला देशपांडे

११) जी. ए. कुलकर्णी यांचा पहिला कथासंग्रह कोणता?
   अ) पारखा   ब) रक्तचंदन
   क) निळासावळा   ड) पिंगळावेळ

१२) 'तलावातले चांदणं' हा कथासंग्रह कोणत्या वर्षी प्रकाशित झाला?
   अ) १९५0   ब) १९५३
   क) १९५२   ड) १९५४

१३) 'अतिथी देवो भव' ही कथा कोणाची आहे?
   अ) वि. स. खांडेकर   ब) दिवाकर कृष्ण
   क) वामन चोरघडे   ड) अरविंद गोखले

१४) 'निळासावळा' ह्या कथासंग्रहात एकूण किती कथा आहेत?
   अ) वीस   ब) एकवीस
   क) बारा   ड) सोळा

१५) चेटूक व सुधा ह्या कथा कोणाच्या आहेत?
   अ) वि. स. खांडेकर   ब) अरविंद गोखले
   क) गंगाधर गाडगीळ   ड) जी. ए. कुलकर्णी

१६) खालीलपैकी कथेचे व्यवच्छेदक वैशिष्ट्य कोणते?
   अ) वातावरण   ब) पात्ररचना
   क) निवेदन   ड) कथानक

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) 'कथानक' या कथेच्या घटकाचे स्वरूप लिहा.
२) वामन चोरघडे यांच्या 'अतिथी देवो भव' ह्या कथेचा आशय सांगा.
३) गंगाधर गाडगीळांच्या कथेचे विशेष सांगा.
४) वि. स. खांडेकर यांच्या कथेचे स्वरूप लिहा.
५) 'मृणालिनीचे लावण्य' या कथेतील मृणालिनीची मानसिकता स्पष्ट करा.
६) 'पाच कथाकार' या ग्रंथातील कथाकारांची ओळख करून द्या.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) मराठी कथेतील जी. ए. कुलकर्णी ह्यांच्या कथेचे योगदान स्पष्ट करा.
२) 'तलावातलं चांदणं' या कथासंग्रहाचा थोडक्यात परिचय करून द्या.
३) 'निळासावळा' या कथासंग्रहाचा थोडक्यात परिचय करून द्या.
४) 'राणी' या कथेचा आशय थोडक्यात सांगा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी) १६

१) 'पाच कथाकार' संग्रहातील कथांचे आशय विश्लेषण करा.

किंवा

२) 'कथा' साहित्यप्रकाराचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी) १६

मराठी कथेचा सविस्तर आढावा घ्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
समाजभाषा विज्ञान (230103401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ Max. Marks: 60
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) संपूर्ण भाषाविज्ञान हे समाजभाषाविज्ञानच आहे' हे मत कोणाचे आहे?
अ) फर्दीना द सोस्युर ब) ब्लुमफिल्ड
क) रूसो ड) लेबॉव

२) कोणत्या भाषा अभ्यास शाखेत लौकिक जीवनात भाषेचा उपयोग व्याकरणाच्या नियमांनी होत नसून सामाजिक संकेतांनी होत असतो?
अ) समाजभाषाविज्ञान ब) वर्णनात्मक भाषाविज्ञान
क) ऐतिहासिक भाषाविज्ञान ड) तुलनात्मक भाषाविज्ञान

३) 'भाषिक भांडाराची' संकल्पना कोणी मांडली?
अ) रूसो ब) रेने वेलेक
क) विल्यम जोन्स ड) गंम्पर्झ

४) 'न्यून' सिद्धांत कोणी मांडला?
अ) गंम्पर्झ ब) बर्नस्टीन
क) लेबॉव ड) रूसो

५) 'भाषा, इतिहास आणि भूगोल' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) स. ग. मालशे ब) ना. गो. कालेलकर
क) कृ. पा. कुलकर्णी ड) मो. के. दामले

६) जगात सर्वसाधारणपणे किती भाषा बोलल्या जातात?
अ) ३००० ब) २५००
क) १५०० ड) २७९६

७) 'मराठी ही पिजीन–क्रीऑल भाषा आहे' असे मत कोणी मांडले?
   अ) लेबॉव   ब) बर्नस्टीन
   क) साउथ वर्थ   ड) सोस्युर

८) मराठी भाषेचा जन्म कानडीपासून झाला आहे हे मत कोणाचे आहे?
   अ) मिलिंद मालशे   ब) स. ग. मालशे
   क) विठ्ठल रामजी शिंदे   ड) महेंद्र कदम

९) भाषिक वर्तनाला चॉम्स्कीने काय म्हटले आहे?
   अ) भाषिक प्रयोग   ब) अर्थसंकोच
   क) अर्थविस्तार   ड) ध्वनीसंकोच

१0) बोलीमध्ये भाषेच्या प्राचीन स्वरूपाचे काय असतात?
   अ) अवशेष   ब) ध्वनी
   क) संकेत   ड) प्रयोग

११) कोणत्या भाषाशास्त्रज्ञाने भारतातील बोलींचा विशेषत्वाने अभ्यास केला आहे?
   अ) सोस्यूर   ब) ब्लूमफिड
   क) जॉर्ज ग्रिअर्सन   ड) रेने–वेलेक

१२) आर्य व द्रविड या संस्कृतीच्या संपर्काच्या प्रारंभीच्या काळात पिजिन भाषा निर्माण होण्यासारखी परिस्थिती होती असे मत कोणी मांडले?
   अ) ब्लुमफिल्ड   ब) साउथवर्थ
   क) सोस्यूर   ड) मो. के. दामले

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) बोलीभाषा म्हणजे काय?
२) मराठी भाषेतील लिंगविचार विशद करा.
३) भाषिक भांडाराची संकल्पना स्पष्ट करा.
४) भाषेची लघुक्षेत्रे विशद करा.
५) वर्णव्यवस्थेचा व आर्थिक स्तरांचा भाषेवर कोणते परिणाम होतात ते स्पष्ट करा.
६) समाजभाषाविज्ञान म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) भाषिक व्यवस्था व भाषिक वर्तन योतील फरक स्पष्ट करा.
२) भाषाविज्ञान व समाजभाषाविज्ञान संकल्पना स्पष्ट करून दोन्हीतील फरक व सहसंबंध स्पष्ट करा.
३) पिजिन आणि क्रिऑलभाषाचे स्वरूप विशद करा.
४) भाषिक भांडार म्हणजे काय?

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) समाज संस्कृती आणि भाषा यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

२) 'स्त्री–पुरूषांचे भाषिक वर्तन भिन्न स्वरूपाचे असते' या विधानाची सत्यता पटवून द्या.

प्र.५ बोली म्हणजे काय ते सांगून बोलीच्या निर्मितीची कारणे स्पष्ट करा. १२

SLR-VB-40

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास □१९१० ते २०१०□ (230103402)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ — कमाल गुण : ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) 'नातिचरामि' या कादंबरीच्या लेखिका कोण आहेत?
अ) सानिया — ब) मेघना पेठे
क) वंदना महाजन — ड) आशा बगे

२) 'जागतिकीकरण' ही संकल्पना प्रामुख्याने कोणत्या घटकाशी संबंधित आहे?
अ) आर्थिक — ब) धार्मिक
क) सांस्कृतिक — ड) स्त्रीवादी चळवळ

३) 'बारोमास' ह्या ग्रामीण कादंबरीचे लेखक?
अ) आनंद यादव — ब) नागनाथ कोत्तापल्ले
क) सदानंद देशमुख — ड) शंकर पाटील

४) 'नंतर आलेले लोक' हा कवितासंग्रह कोणाचा आहे?
अ) अरूण काळे — ब) यशवंत मनोहर
क) नामदेव ढसाळ — ड) वामन मेश्राम

५) 'आयदान' हे आत्मकथन कोणी लिहिले?
अ) बेबी कांबळे — ब) उर्मिला पवार
क) मुक्ता सर्वगोड — ड) मल्लिका अमरशेख

६) 'चौंडकं' या कादंबरीचे लेखक कोणं आहेत?
अ) सदानंद देशमुख — ब) राजन गवस
क) राजन खान — ड) दया पवार

७) 'कोल्हाट्याचं पोर' या आत्मकथनाचे लेखक कोण आहेत?
अ) किशोर शांताबाई काळे — ब) सिंधुताई सपकाळ
क) अमर शेख — ड) नामदेव ढसाळ

८) 'रानातल्या कविता' हा कवितासंग्रह कोणी लिहिला?
   अ) अनुराधा पाटील   ब) विठ्ठल वाघ
   क) ना. धों. महानोर   ड) आनंद यादव

९) 'वाळूचा प्रियकर' हा कवितासंग्रह कोणी लिहिला?
   अ) सुमती लांडे   ब) अश्विनी धोंगडे
   क) नीरजा   ड) मल्लिका अमरशेख

१०) 'शोभायात्रा' ह्या नाटकाचे नाटककार कोण आहेत?
   अ) विजय तेंडूलकर   ब) रत्नाकर मतकरी
   क) शफाअत खान   ड) जयंत पवार

११) 'हंस अकेला' या कथासंग्रहाच्या लेखिका कोण आहेत?
   अ) मेघना पेठे   ब) आशा बगे
   क) नीरजा   ड) प्रिया तेंडूलकर

१२) 'आपण माणसात जमा नाही' हा कथासंग्रह कोणी लिहिला?
   अ) द. ता. भोसले   ब) राजन गवस
   क) आसाराम लोमटे   ड) किरण गुरव

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) १९९० नंतरच्या ग्रामीण साहित्यिकांच्या साहित्याचा परिचय द्या.
२) १९९० नंतर स्त्रीवादी लेखिकांच्या साहित्याचा परिचय करून द्या.
३) 'देशीवाद' संकल्पना कोणी व का मांडली?
४) १९९० नंतरचे महत्त्वाचे आदिवासी लेखक कोण आहेत?
५) 'जागतिकीकरण' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) १९९० नंतरच्या प्रमुख नाटककारांच्या नाट्यलेखनाचा सविस्तर आढावा घ्या.
२) १९९० नंतरच्या प्रमुख कवींच्या काव्यलेखनाचा थोडक्यात वाटचाल घ्या.
३) १९९० नंतर खेडे कसे बदलत गेले ते लिहा.
४) १९९० नंतरच्या स्त्रियांच्या कथा–कादंबरी लेखनाचे वेगळेपण लिहा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी) **१२**

१) १९९० ते २०१० या कालखंडातील कादंबरी वाङ्मयाचा सविस्तर आढावा घ्या.
२) जागतिकीकरणाचा साहित्यावर कसा परिणाम झाला ते सविस्तर लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी) **१२**

१९९० ते २०१० या कालखंडातील विविध बदल सांगून दलित आणि स्त्रीवादी साहित्य प्रवाहाचा आढावा घ्या.

Seat No.	

Set P

एम. ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च／एप्रिल – २०२५
एका साहित्य प्रकाराचा अभ्यासः कादंबरी (भाग २) (230103403)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. १२

१) ‘कोरकू’ समाजाचे चित्रण कोणत्या कादंबरीत आले आहे?
अ) झेल झपाट ब) धग
क) कबीरा खडा बाजार में ड) आटपाट देशातील गोष्टी

२) ‘झेलझपाट’ या कादंबरीमधील ‘फुलय’ ही कोणाची मुलगी आहे?
अ) केरू ब) मोपला
क) कासम ड) तुमाला पटेल

३) ‘धग’ कठोर वास्तवाचे कलात्मक रूप आविष्कृत करणारी मराठीतील पहिली ग्रामीण कादंबरी म्हणता येईल’ असे मत कोणी मांडले?
अ) आनंद यादव ब) म. सु. पाटील
क) भास्कर शेळके ड) दत्ता भोसले

४) ‘कबीरा खडा बाजार में’ या कादंबरीचे लेखन कोणी केले आहे?
अ) यशवंत मनोहर ब) दीनानाथ मनोहर
क) श्याम मनोहर ड) उद्धव शेळके

५) निवृत्ती हा नायक कोणत्या कादंबरीत आलेला आहे?
अ) धग ब) झेल झपाट
क) आटपाट देशातील गोष्टी ड) अमृतवेल

६) कौतिकचा संघर्ष कोणत्या कादंबरीत पाहावयाला मिळतो?
अ) झेलझपाट ब) अमृतवेल
क) विषकन्या ड) धग

७) कौतिक, महादेव, नामा, भीमा ह्या व्यक्तिरेखा कोणत्या कादंबरीतील आहेत?
अ) आटपाट देशातील गोष्टी ब) कबीरा खडा बाजार में
क) धग ड) झेलझपाट

८) निवृतीच्या युनिटमध्ये अधिकारी असणाऱ्या आनंदला कोणत्या विषयात आवड होती?
अ) सॉप्टवेअर वापरून इव्हेजन करणे
ब) कविता करणे
क) संगीत ऐकणे
ड) प्रवास करणे

९) 'कबीरा खडा बाजार में' या कादंबरीतील नायकाचे नाव काय आहे?
अ) कणाद ब) महादेव
क) निवृत्ती ड) केरू

१०) समकालीन राजकारण आणि वास्तव मांडण्याचे धाडस कोणत्या कादंबरीत दिसून येते?
अ) आटपाट देशातल्या गोष्टी ब) झेलझपाट
क) धग ड) कबीरा खडा बाजार में

११) वाघाची मिशी जेवणात घालण्याचा प्रसंग कोणत्या कादंबरीत आला आहे?
अ) झेलझपाट ब) अमृतवेल
क) विषकन्या ड) धम

१२) निवृत्तीच्या मते काळया पैशाच्या प्रवासाचं सगळयात शेवटचे ठिकाण म्हणजे ––– होय.
अ) जमीन ब) प्लॉट
क) बँक ड) तिजोरी

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) 'कबीरा खडा बाजारमे' या कादंबरीमधील नायक कणादच्या मते कोणत्या कामांना देशभक्ती समजली जाते?
२) उद्धव शेळके यांचा परिचय करून द्या.
३) 'आटपाट देशातल्या शहरातील कोणते वास्तव निवृत्तीने ऐकविले?
४) दिनानाथ मनोहरांचा परिचय करून द्या.
५) 'धग' कादंबरीमधील कासम सकीना यांची उपकथा स्पष्ट करा.
६) 'झेलझपाट' मधील आदिवासी जीवन चित्रित करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) झेलझपाट कादंबरीतील फुलय–केरूची प्रेमकहाणी स्पष्ट करा.

२) 'धग' मधील कौतिकचा संघर्ष स्पष्ट करा.

३) 'झेलझपाट' कादंबरीचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

४) 'आटपाट देशातील गोष्टी' या कादंबरीतील नायक निवृत्तीचे स्वभाव वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) 'कबीरा खडा बाजार में' या कादंबरीतील समकालीन वास्तव तुमच्या शब्दात लिहा.

२) 'धग' ही कादंबरी स्त्री जीवनाचा संघर्ष मांडणारी कादंबरी आहे' या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

झेलझपाट कादंबरीमध्ये मधुकर वाकोडे यांनी आदिवासी जीवनाचे चित्रण कसे केले आहे सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set **P**

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च／एप्रिल – २०२५
संस्कृती अभ्यास आणि साहित्य (230103405)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) नागरी समाज सामाजिक सांस्कृतिक दृष्ट्या आणि भौतिक सुख साधनाच्या बाबतीत कोणत्या समाजाच्या तुलनेत अत्यंत प्रगत असा आहे?
अ) महानगरी ब) ग्रामीण
क) अभिजन ड) बहुजन

२) मौखिक साहित्याचा कोणता घटक हा स्वाभाविक अविष्काराचा मार्ग आहे?
अ) वाचन ब) श्रवण
क) सादरीकरण ड) मुद्रण

३) कोणाला स्वतः निर्मिती करावीशी वाटत असल्यामुळे तो वाङ्मय निर्मिती करतो त्याला स्वयंप्रेरणा म्हणतात.
अ) वाचकाला ब) प्रकाशकाला
क) श्रोत्याला ड) लेखकाला

४) आपल्या वाङ्मयीन संस्कृतीत अभिरूचीच्या ग्रामीण व नागर या दोन चौकटी कोणत्या राजवटीमुळे अस्तित्वात आल्या?
अ) पेशव्यांच्या ब) इंग्रजांच्या
क) मुघलांच्या ड) आदिलशहाच्या

५) वारकरी कीर्तनात कोणत्या भक्तीचा अविष्कार हा प्रधान भाग असतो?
अ) राधा भक्ती ब) कृष्णभक्ती
क) मधुरा भक्ती ड) सामूहिक भक्ती

६) तमाशा एकाच वेळी कोणाचे मनोरंजन करतो?
अ) भक्तांचे ब) आबालवृद्धांचे
क) तरूणांचे ड) वयोवृद्धांचे

७) आधुनिक वाङमयीन संस्कृती समोर कोणत्या वाङमयाचा आदर्श होता?
अ) संस्कृत   ब) इंग्रजी
क) मराठी   ड) चिनी

८) मुद्रणतंत्र अस्तित्वात आल्यानंतर आपल्या कोणत्या संस्कृतीने श्रवण युगातून वाचन युगात प्रवेश केला?
अ) वाङमयीन   ब) मुद्रण
क) कृषी   ड) यंत्र

९) संस्कृतीमध्ये वाड्मयनिर्मिती किती प्रेरणामधून होत असते?
अ) एक   ब) दोन
क) तीन   ड) चार

१०) महाराष्ट्रात प्रचलित असलेल्या लोकांमध्ये कोणती लोककला अत्यंत लोकप्रिय आहे?
अ) तमाशा   ब) किर्तन
क) नाटक   ड) क्रिकेट

११) श्रीराम जन्म आणि हनुमान जयंती या जन्मोत्सवात सादर होणाऱ्या कीर्तनानंतर काय सादर करण्याची परंपरा अनेक ठिकाणी आहे?
अ) जागरण   ब) गोंधळ
क) आरती   ड) लळीत

१२) समाज संस्कृती आणि वाङमय या तिन्ही संकल्पना कशा प्रकारच्या आहेत?
अ) मानव केंद्रित   ब) इतिहासकेंद्रित
क) निसर्गकेंद्रित   ड) समाज केंद्रित

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) संस्कृती अभ्यासाच्या आंतरभारतीय दृष्टीची माहिती द्या.
२) लोकसंस्कृतीचे महत्त्व सांगा.
३) अभिरूचीच्या जडणघडणीवर परिणाम करणारे घटक विशद करा.
४) कीर्तनाच्या आविष्कार रूपाचे सांस्कृतिक संदर्भ सांगा.
५) भारतीय साहित्यातील संस्कृतीचे स्वरूप सांगा.
६) विशिष्ट काळाचा संस्कृतीवर परिणाम होतो चर्चा करा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) विविध वाङमयीन प्रवाहाच्या अभिरूची चर्चा करा.
२) जात आणि वर्ग यांचा अभिरूची सहसंबंध विशद करा.
३) संस्कृती आणि अभ्यास सहसंबंध स्पष्ट करा.
४) नागर संस्कृतीचे स्वरूप सांगा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) अभिजन आणि बहुजन संस्कृती मधील लोकप्रिय तंत्राची सविस्तर माहिती द्या.

किंवा

२) अभिरूचीची जडणघडण व त्यामध्ये होणारी परिवर्तने यांची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.५ मराठी वाङमयातील बदलती सांस्कृतिक रूपे सविस्तर विशद करा. १२

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
मध्ययुगीन मराठी पद्य (230103406)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ज्ञानेश्वरांनी ज्ञानेश्वरी अखेरीस कोणते मागणे मागितले आहे?
अ) पसायदान ब) ज्ञानदान
क) आरोग्यदान ड) अर्थप्राप्ती

२) 'ज्ञानेश्वरी' हा ग्रंथ कोणत्या ग्रंथावरील भाष्यग्रंथ आहे?
अ) महाभारत ब) गीता
क) पुरण ड) विवेकसिंधू

३) 'ज्ञानेश्वरी' ग्रंथामध्ये एकूण किती ओव्या समाविष्ठ आहेत?
अ) ६००० ब) ७०००
क) ८००० ड) ९०००

४) अभ्यासक्रमातील 'श्री नामदेवगाथा' या ग्रंथाचे संपादन पुढीलपैकी कोणी केले आहे?
अ) शं. गो. तुळपुळे ब) वि. ळ. भावे
क) ळ. रा. पांगारकर ड) ह. श्री. शेणोलीकर

५) संत नामदेव हे कोणत्या कालखंडातील संत आहेत?
अ) मध्ययुगीन ब) आधुनिक
क) स्वातंत्र्योत्तर ड) नव्वदोत्तर

६) संत नामदेवांनी किती कोट अभंगरचना करण्याचा निश्चय केला होता?
अ) दोन कोट ब) तीन कोट
क) एक कोट ड) चार कोट

७) 'पैंजण' या ग्रंथाचे संपादन कोणी केले आहे?
अ) न. र. फाटक ब) गं. बा. सरदार
क) म. वा. धोंड ड) म. ना. अदवंत

८) 'पैंजण' या ग्रंथाची पहिली आवृत्ती पुढीलपैकी कोणत्या साली प्रसिद्ध झाली?
अ) ऑगस्ट, १९५१ ब) ऑगस्ट, १९५२
क) ऑगस्ट, १९५३ ड) ऑगस्ट, १९५४

९) 'पैंजण' या ग्रंथात एकूण किती शाहिरांच्या शाहिरीचे संकलन करण्यात आलेले आहे?
अ) ५ ब) ६
क) ७ ड) ८

१०) 'सुंदरा मनामध्ये भरली' ही रचना पुढीलपैकी कोणत्या शाहिरांनी केलेली आहे?
अ) राम जोशी ब) सगनभाऊ
क) प्रभाकर ड) अनंत फंदी

११) 'घनःशाम सुंदरा ———' ही भूपाळी पुढीलपैकी कोणत्या शाहिराची आहे?
अ) राम जोशी ब) सगनभाऊ
क) प्रभाकर ड) होनाजी बाळा

१२) 'देह गेला तरी जावो' ही रचना कोणत्या प्रकारची आहे?
अ) विनोदी ब) शोकात्म
क) रंजत्मक ड) व्यंगात्मक

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) ज्ञानेश्वरीची भाषाशैली थोडक्यात लिहा.
२) ज्ञानेश्वरीच्या बाराव्या अध्यायाची वैशिष्टये थोडक्यात स्पष्ट करा.
३) शाहिरी काव्याची प्रमुख वैशिष्टये थोडक्यात स्पष्ट करा.
४) शाहिरी काव्याच्या प्रेरणा स्पष्ट करा.
५) होनाजीबाळा यांचे जीवनचरित्र स्पष्ट करा.
६) संत नामदेवांच्या अभंग गाथेची महती थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) राम जोशी यांच्या शाहिरी रचनेची वैशिष्टये स्पष्ट करा.
२) 'फंदी अनंत कवणाचा सागर' कसे ते स्पष्ट करा.
३) 'शाहीर परशराम' यांच्या शाहिरी रचनेची वैशिष्टये स्पष्ट करा.
४) 'शाहीर सगनभाऊ' यांचा जीवनपरिचय स्पष्ट करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) 'पैंजण मधील विविध शाहिरांच्या शाहिरी रचनेचे आशयसौंदर्य स्पष्ट करा.

किंवा

२) मध्ययुगीन मराठी साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

'ज्ञानेश्वरी अध्याय बारावा' स्वरूप व विशेष स्पष्ट करा?

Seat No.	

Set P

एम.ए. (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
लोकप्रिय साहित्य (230103408)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ––– हे वपु ह्या टोपण नावाने ओळखले जातात.
अ) सुहास शिनखेडे ब) वसंत पुरूषोत्तम काळे
क) सुहास शिंदे ड) सुहास शिरळकर

२) शिवाजी सावंत यांची ––– ही कादंबरी प्रसिद्ध आहे.
अ) मोरपंखी खुणा ब) मोरपंख
क) मोरपंखी सावल्या ड) छावा

३) रंजनपर कादंबरी ह्या साहित्यप्रकाराशी ––– हे नाव जोडले गेलेले आहे.
अ) व. पु. काळे ब) म. सु. पाटील
क) कमलाकर नाडकर्णी ड) बाबा भांड

४) शिवाजी सावंत हे ––– कादंबरीचे लेखक आहेत.
अ) बालंट ब) उद्या
क) ऐवजी ड) मृत्यूंजय

५) शिवाजी सावंत यांच्या लेखनात ––– महत्वाची भूमिका बजावते.
अ) ऐतिहासिकता ब) नायिका
क) नायक ड) खलनायिका

६) मराठी कादंबरी साठच्या दशकात ––– स्वरूपात पहावयास मिळते.
अ) ऐतिहासिक ब) चरित्रात्मक
क) काल्पनिक ड) रंजनपर

७) शिवाजी सावंत यांची मृत्युंजय ही कादंबरी ––– जीवनावर आधारित आहे.
अ) रेसकोर्सच्या ब) दलितांच्या
क) आदिवासींच्या ड) कर्णाच्या

८) नारायण धारप यांनी ——— कादंबरीचे लेखन केले आहे.
   अ) आषाढ   ब) कोंडुरा
   क) निळासावळा   ड) नवे दैवत

९) पार्टनर ह्या कादंबरीचे लेखन ——— यांनी केले आहे.
   अ) गंगाधर पाटील   ब) व. पु. काळे
   क) बाबा कदम   ड) गणेश आवटे

१०) रहस्यप्रधान कादंबरी ह्या साहित्यप्रकाराशी ——— हे नाव जोडले गेलेले आहे.
   अ) व. पु. काळे   ब) म. सु. पाटील
   क) कमलाकर नाडकर्णी   ड) नारायण धारप

११) शिवाजी सावंत हे ——— म्हणूनही ओळखले जातात.
   अ) कवी   ब) समीक्षक
   क) मृत्युंजयकार   ड) सरकारी वकील

१२) मृत्यूंजय ही ——— कादंबरी आहे.
   अ) ऐतिहासिक   ब) चरित्रात्मक
   क) काल्पनिक   ड) पौराणिक

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) १२

१) शिवाजी यांच्या मृत्युंजय ह्या कादंबरीची वैशिष्ट्ये सांगा.
२) नारायण धारप यांच्या लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
३) पाच लोकप्रिय कादंबरीकारांची नावे सांगा.
४) नारायण धारप यांच्या लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
५) मराठी लोकप्रिय साहित्य ही संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) लोकप्रिय साहित्याच्या संदर्भात नागनाथ कोत्तापल्ले यांनी नोंदवलेली निरीक्षणे थोडक्यात स्पष्ट करा.
२) मराठी लोकप्रिय साहित्यातील शिवाजी सावंत ह्यांच्या साहित्याचे योगदान स्पष्ट करा.
३) मराठी लोकप्रिय साहित्यातील व. पु. काळे ह्यांच्या साहित्याचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

प्र.४ १) व. पु. काळे यांच्या लेखनाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा. १२

किंवा

२) मराठी लोकप्रिय साहित्याची वाटचाल थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.५ मृत्यूंजय ह्या कादंबरीचे थोडक्यात महत्वमापन व मूल्यमापन करा. १२

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
साहित्य प्रकारांचा सूक्ष्म विचार (230103410)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) साहित्याचे मूलद्रव्य कोणते असते?
अ) समाज ब) अनुभव
क) विचार ड) भाषा

२) साहित्यप्रकाराच्या मागे कोणती भूमिका असते?
अ) वर्गीकरण ब) विभाजन
क) संशोधन ड) समीक्षा

३) साहित्यिक करार ही संकल्पना कोणी मांडली?
अ) मिलिंद मालशे ब) गंगाधर गाडगीळ
क) वसंत पाटणकर ड) वि. ना. ढवळे

४) साहित्यप्रकार ही केवळ नावे नाहीत तर एका विशिष्ट साहित्यपरंपरेचा भाग म्हणून अस्तित्वात येतात असे कोणी म्हटले?
अ) वेलेक ब) प्लेटो
क) अरिस्टॉटल ड) याकबसन

५) भरताने नाटयाचे किती प्रकार सांगितलेले आहेत?
अ) पाच ब) सहा
क) आठ ड) दहा

६) साहित्यप्रकारासंबंधीच्या प्लेटोप्रणीत दृष्टीकोणास काय म्हणतात?
अ) एकसत्ववादी ब) द्वैतवादी
क) भौतिकवादी ड) निसर्गवादी

७) साहित्यप्रकाराच्या विशुद्धता या कल्पनेत साहित्यप्रकार कसे असतात?
अ) चल ब) अचल
क) लवचिक ड) समान

८) साहित्यप्रकार केवळ एक व्यावहारिक सोय आहे अशी भूमिका कोणती आहे?
अ) पारंपारिक ब) नाममात्रवादी
क) कल्पनावादी ड) वास्तववादी

९) क्रोचेच्या सिद्धांत कला ही कोणत्या स्वरूपाची मानली आहे?
अ) भावस्पर्श ब) अनुभवनिष्ठ
क) प्रातिभज्ञान ड) भाषानुरूप

१०) साहित्य कलेचे सर्जक अनुकृतिशीलता हे लक्षण कोणी मानले आहे?
अ) ॲरिस्टॉटल ब) हेगेल
क) लँगर ड) एलियट

११) साहित्यप्रकारातील करार ही संकल्पना कशी आहे?
अ) लवचीक ब) साचेबंध
क) स्थिर ड) बांधीव

१२) कादंबरी : एक साहित्यप्रकार हा ग्रंथ कोणाचा आहे?
अ) मिलिंद मालशे ब) हरिश्चंद्र थोरात
क) सुधा जोशी ड) आनंद यादव

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२) साहित्यप्रकारांची आवश्यकता स्पष्ट करा.
३) साहित्यप्रकाराची विशुद्धता स्पष्ट करा.
४) दीर्घकथा म्हणजे काय?
५) लघुकादंबरीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
६) रोजनिशीचे स्वरूप लिहा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) १२
१) कादंबरी संकल्पना स्पष्ट करा.
२) चरित्र–आत्मचरित्राच्या संकल्पनांचा आढावा घ्या.
३) कथाप्रकाराचे वेगळेपण विशद करा.
४) नाटक या प्रकाराची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) साहित्यप्रकारविषयक करार संकल्पना स्पष्ट करा.

२) काव्यप्रकाराचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

साहित्यप्रकाराच्या वर्गीकरणाची विचारतत्त्वे विशद करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
समाजभाषा विज्ञान (MA12401/MA11401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ — कमाल गुण: ८०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) 'संपूर्ण भाषाविज्ञान हे समाजभाषाविज्ञान आहे' हे मत कोणाचे आहे.
अ) फर्दिना द सोस्युर — ब) ब्ल्यूमफील्ड
क) रूसो — ड) लेबॉव

२) भाषा बदलली की काय बदलते?
अ) वास्तव — ब) कल्पना
क) समाज — ड) अर्थ

३) भाषिक भांडाराची कल्पना कोणी मांडली?
अ) रूसो — ब) रेने वेलेक
क) विल्यम जोन्स — ड) गम्फर्झ

४) न्यूनसिद्धांत कोणी मांडला?
अ) गम्फर्झ — ब) बर्नस्टीन
क) लेबॉन — ड) रूसो

५) तामिळ, तेलगू, कानडी, मल्याळम या कोणत्या कुळातील भाषा आहेत?
अ) वऱ्हाडी — ब) अहिराणी
क) कोकणी — ड) द्रविडी

६) जगात सर्वसाधारणपणे किती भाषा बोलल्या जातात?
अ) ३००० — ब) २५००
क) १५०० — ड) २७९६

७) 'मराठी ही पिजीन क्रिऑल भाषा आहे' असे मत कोणी मांडले आहे?
अ) लेबॉव — ब) बर्नस्टीन
क) साउथ वर्थ — ड) सोस्यूर

८) 'मराठी भाषेचा जन्म कानडी भाषेपासून झाला आहे' हे मत कोणाचे आहे?
अ) मिलिंद मालशे ब) स. ग. मालशे
क) विठ्ठल रामजी शिंदे ड) महेंद्र कदम

९) भाषिक वर्तनाला चॉम्स्कीने काय म्हटले आहे?
अ) भाषिक प्रयोग ब) अर्थसंकोच
क) अर्थविस्तार ड) ध्वनीसंकोच

१०) बोलीमध्ये भाषेच्या प्राचीन स्वरूपाचे ––– असतात?
अ) अवशेष ब) ध्वनी
क) संकेत ड) प्रयोग

११) कोणत्या भाषाशास्त्रज्ञाने भारतातील बोलींचा विशेषत्वाने अभ्यास केला आहे?
अ) रूसो ब) विल्यम जोन्स
क) जॉर्ज ग्रियर्सन ड) लेबॉव

१२) 'अ' व 'ऑ' हे उच्चार मराठीत कोणत्या भाषेमधून आले आहेत?
अ) हिंदी ब) कन्नड
क) तेलगू ड) इंग्रजी

१३) 'घटस्फोट' या शब्दाचा मूळ अर्थ काय?
अ) वाट लावणे ब) मडके फोडणे
क) गंगेत नहाणे ड) फसविणे

१४) स्त्रीच्या दुसऱ्या लग्नास नागर संस्कृतीत काय म्हणतात?
अ) बालविवाह ब) विधवाविवाह
क) पुनर्विवाह ड) शुभविवाह

१५) Language हा ग्रंथ कोणाचा आहे?
अ) लेनिन ब) रूसो
क) ब्लूमफील्ड ड) फर्दीना द सोस्युर

१६) भाषेचा मुलभूत धर्म कोणता आहे?
अ) परिवर्तन ब) स्थिर
क) कालिकत ड) एककालिकता

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) भाषा व बोली यातील फरक स्पष्ट करा.
२) मराठी भाषेतील लिंगविचार विशद करा.
३) भाषिक भांडाराची संकल्पना स्पष्ट करा.

४) भाषेची लघुक्षेत्रे विशद करा.
५) वर्णव्यवस्थेचा व आर्थिक स्तरांचा भाषेवर कोणते परिणाम होतात ते स्पष्ट करा.
६) भाषेसंदर्भात लबवची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) भाषिक व्यवस्था व भाषिक वर्तन यातील भेद स्पष्ट करा.
२) भाषाविज्ञान व समाजभाषाविज्ञान या संकल्पना स्पष्ट करून दोन्हीतील फरक स्पष्ट करा.
३) मराठी भाषेचा कानडी भाषेवर परिणाम कसा झाला हे विशद करा.
४) भाषिक संक्रमण म्हणजे काय?
५) वर्णव्यवस्था आर्थिक स्तरांचा भाषेवर कोणता परिणाम होतो ते स्पष्ट करा.
६) भाषेसंदर्भात लेबॉवची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तरपणे लिहा. (कोणताही एक) १६

१) समाज संस्कृती आणि भाषा यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

२) स्त्री–पुरूषाचे भाषिक वर्तन भिन्न स्वरूपाचे असते स्पष्ट करा.

प्र.५ बोली म्हणजे काय सांगून बोलींच्या निर्मितीची कारणे स्पष्ट करा. १६

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९९० ते २०१०) (MA12402/MA11402)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ — कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१६**

१) 'हिंदु' ही कादंबरी कोणत्या कादंबरीकाराची आहे?
अ) वि. स. खांडेकर ब) राजन गवस
क) भालचंद्र नेमाडे ड) श्याम मनोहर

२) १९९५ च्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष कोण होते?
अ) दया पवार ब) नामदेव ढसाळ
क) नारायण सुर्वे ड) आनंद यादव

३) 'ज्ञावे तिच्या वंशा' हा कथासंग्रह कोणत्या स्त्री कथाकाराचा आहे?
अ) प्रिया तेंडूलकर ब) सानिया
क) गौरी देशपांडे ड) कमल देसाई

४) 'देहभान' हे नाटक कोणत्या नाटककाराचे आहे?
अ) प्रशांत दळवी ब) विजय तेंडूलकर
क) जयंत पवार ड) अभिराम भडकमकर

५) 'स्त्रीवादी समीक्षा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) इंदूमती शेवडे ब) आश्विनी धोंगडे
क) आनंद यादव ड) प्रज्ञा पवार

६) 'मी वनवासी' हे आत्मचरित्र कोणाचे आहे?
अ) सुधा जोशी ब) सिंधुताई सपकाळ
क) साधना आमटे ड) पुष्पा भावे

७) मच्छिंद्र कांबळी यांचे मालवणी भाषेतील कोणते नाटक आहे?
अ) वस्त्रहरण ब) मुलगी झाली हो
क) मोरूची मावशी ड) किनारा

८) 'ब्र' ही कादंबरी कोणी लिहिली?
   अ) शांता गोखले   ब) गौरी देशपांडे
   क) कविता महाजन   ड) मेघना पेठे

९) विज्ञान साहित्याचा पाया कोणी रचला?
   अ) वसंत बापट   ब) वि. वा. शिरवाडकर
   क) विलास सारंग   ड) डॉ. जयंत नारळीकर

१०) १९९० नंतरच्या दशकत जगभर कोणती प्रक्रिया सुरू झाली?
   अ) जागतिकीकरणााची   ब) शांततेची
   क) व्यापाराची   ड) युद्धाची

११) 'दिवसेंदिवस' हा कथासंग्रह कोणत्या लेखिकेचा आहे?
   अ) ज्योती लांजेवार   ब) मेघना पेठे
   क) अरूणा ढेरे   ड) अनुराधा पाटील

१२) 'चौंडकं' या कादंबरीचे कादंबरीकार कोण आहेत?
   अ) राजन गवस   ब) राजन खान
   क) दया पवार   ड) उद्धव शेळके

१३) 'पुरूष' हे नाटक कोणत्या नाटककाराचे आहे?
   अ) वसंत कानेटकर   ब) विजय तेंडूलकर
   क) जयवंत दळवी   ड) जयंत पवार

१४) 'आषाढमाती' या काव्य संग्रहाचे कवी कोण आहेत?
   अ) ना. धो. महानारे   ब) प्रकाश होळकर
   क) श्रीकांत देशमुख   ड) कवी बी

१५) 'जिणं आमुचं' हे आत्मचरित्र कोणाचे आहे?
   अ) उर्मिला पवार   ब) बेबी कांबळे
   क) मलिका अमर शेख   ड) अरूणा ढेरे

१६) 'टाहो' हा कविता संग्रह कोणत्या कविचा आहे?
   अ) श्रीकांत देशमुख   ब) एकनाथ पाटील
   क) वसंत बापट   ड) इंद्रजित भालेराव

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) उद्धव शेळके यांच्या कथालेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

२) १९९० नंतर कवितेवर कोणत्या गोष्टींचा परिणाम झाला?

३) 'आम्ही माणसात जमा नाही' या राजन गवस यांच्या कथेची वैशिष्ट्ये सांगा.

४) १९९० नंतरच्या आत्मकथनांची वैशिष्ट्ये सांगा.

५) जयंत पवार यांच्या नाटकातील समाजजीवन अधोरेखित करा.

६) १९९० ते २०१० या काळातील नियतकालिकाचे बदलेले स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१६**

१) १९९० नंतरच्या स्त्रीवादी कवितेचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

२) १९९० नंतरच्या महानगरीय कादंबरीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

३) जागतिकीकरणाचा परिणाम मराठी साहित्यावर कसा झाला ते सोदाहरण लिहा?

४) १९९० नंतर ललित गदय लेखकांनी मराठी साहित्यात कोणती भर घातली?

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **१६**

१) १९९० नंतर मराठी नाटयवाङ्मयात कोणते बदल झाले?

किंवा

२) भालचंद्र नेमाडे यांच्या कादंबरीलेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.५ १९९० ते २०१० या काळातील स्त्री लेखिकांचा आढावा घ्या. **१६**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
एका साहित्य प्रकाराचा अभ्यासः कथा (MA12404/MA11404)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) बाबुराव बागुल यांच्या 'जेव्हा मी जात चोरली होती' या कथासंग्रहात एकूण किती ग्रंथाचा समावेश केलेला आहे?
अ) दहा ब) बारा
क) तेरा ड) अकरा

२) खालीलपैकी कोणत्या कथांमध्ये अधिकतर उच्च वर्गाचे चित्रण आलेले आहे?
अ) मालती बेडेकर ब) सानिया
क) सुनंदा कुलकर्णी ड) कविता महाजन

३) भास्कर चंदनशिव यांच्या कोणत्या कथेत दलित प्राध्यापकांना सोसाव्या लागणाऱ्या छळाचे चित्रण आलेले आहे?
अ) माती ब) नवी वारूळ
क) उंबराच फुल ड) संगर

४) हुसेन चाचा ही व्यक्तिरेखा जयंत पवार यांच्या कोणत्या कथेत आलेली आहे?
अ) शाळा ब) कापूस
क) बैल ड) अजान

५) सानिया या लेखिकेचे नाव काय आहे?
अ) मालती दांडेकर ब) मेघना पेठे
क) सुनंदा कुलकर्णी ड) कविता महाजन

६) 'लेखकाचा मृत्यू आणि इतर गोष्टी' मध्ये सन २०१३ ते २०२० या काळातील किती गोष्टी समाविष्ट आहेत?
अ) दहा ब) सात
क) नऊ ड) वीस

७) वासना – विकाराच्या तांडव्यात अंध बनलेली माणसे बागुलांच्या कोणत्या कथेत आलेली आहेत?

अ) पेसुक ब) वानर

क) काळोख्याचे कैदी ड) भूक

८) उत्तम ग्रामीण कथाकर म्हणून कोणाचा उल्लेख केला जातो?

अ) बाबुराव बागुल ब) भास्कर चंदनशिव

क) भास्कर शेळके ड) ना. सी. फडके

९) तात्या सानप या शेतकऱ्याचे चित्रण कोणत्या कथेत आलेले आहे?

अ) तोडणी ब) इस्कुटा

क) पोस्टर ड) हिशोब

१०) देवासमोरचे चार आणे चोरण्याचा प्रसंग कोणत्या कथेत आला आहे?

अ) माकड ब) बैल

क) हत्या ड) साक्षात्काराच्या आदल्या मधल्या वेळा

११) भास्कर चंदनशिव यांचे मूळचे आडनाव काय आहे?

अ) पाटील ब) निकम

क) शेळके ड) यादव

१२) विद्रोही कथाकार म्हणून कोणाचा उल्लेख केला जातो?

अ) भास्कर चंदनशिव ब) बाबुराव बागुल

क) ना.सी. फडके ड) शंकर पाटील

१३) आपल्या कथांना 'कथा नव्हे या गोष्टीच आहेत' असे कोण म्हणतात?

अ) जयंत पवार ब) बाबुराव बागुल

क) अण्णाभाऊ साठे ड) भास्कर चंदनशिव

१४) स्त्री जीवनाच्या तळाचा शोध कोणाच्या कथेत घेतला आहे?

अ) भास्कर चंदनशिव ब) बाबुराव बागुल

क) सानिया ड) जयंत पवार

१५) शेतकऱ्याच्या उध्वस्त जीवनाचा अविष्कार कोणत्या कथेत आलेला आहे?

अ) अंगारमाती ब) जेव्हा मी जात चोरली होती

क) वलय ड) एका लेखकाचा मृत्यू आणि इतर गोष्टी

१६) अरूणा आणि कुमार हे जोडपे सानियाच्या कोणत्या कथेत आलेले आहे?

अ) शेत ब) वलय

क) माधवी ड) चौकट

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) बाबुराव बागुल यांचा परिचय करून द्या.
२) भास्कर चंदन यांच्या कथांचे आशयसूत्रे सांगा.
३) जयंत पवार यांचा परिचय करून द्या.
४) वलय मधील कथांची आशयसूत्रे सांगा.
५) जयंत पवार यांची कथांचे आशयसूत्रे सांगा.
६) भास्कर चंदनशिव यांचा परिचय करून द्या.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणतेही दोन) १६

१) 'जेव्हा मी जात चोरली होती' मधील जात संघर्षाचे स्वरूप सांगा.
२) 'अंगारमाती' मधील ग्रामीण जीवनाचा आढावा घ्या.
३) सानियाच्या कथेमधील स्त्री जीवनाचे स्वरूप सांगा.
४) 'लेखकाचा मृत्यू आणि इतर गोष्टीं मध्ये समकालीन जीवनाचे चित्रण आहे स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक) १६

१) 'अंगारमाती' या कथासंग्रहातील कथांचे विशेष सविस्तर विशद करा.

किंवा

२) लेखकाचा मृत्यू आणि इतर गोष्टी या संग्रहातील कथांचे विशेष सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ बाबुराव बागुल यांच्या कथासंग्रहातील कथांचे विशेष सांगा. १६

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
वाङ्मयीन संस्कृती (MA12406)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) 'साहित्यः सामाजिक अनुबंध' या ग्रंथाचे संपादन पुढीलपैकी कोणी केले आहे?
अ) निशिकांत ठकार व मीरा इसहाक शेख
ब) योगीराज वाघमारे व हरिश्चंद्र थोरात
क) भालचंद्र नेमाडे व सुधीर रसाळ
ड) रवींद्र ठाकूर व भगवान ठाकूर

२) 'आंबेडकरी जलसे' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) डॉ. ऋषिकेश कांबळे ब) डॉ. कृष्णा किरवले
क) डॉ. गंगाधर पानतावणे ड) डॉ. मनोहर जाधव

३) 'वाङ्मयीन संस्कृती' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) डॉ. गो. मा. पवार ब) डॉ. नागनाथ कोतापल्ले
क) डॉ. सुधीर रसाळ ड) डॉ. दी. के. बेडकर

४) साहित्याचे प्रमुख माध्यम पुढीलपैकी कोणते आहे?
अ) रंग ब) रेषा
क) वाद्य ड) भाषा

५) 'सौंदर्यमीमांसा' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) रा. भा. पाटणकर ब) डॉ. सुधीर रसाळ
क) छाया दातार ड) वंदना महाजन

६) 'संत साहित्याची सामाजिक फलश्रुती' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) डॉ. गो. मा. पवार ब) डॉ. गं. बा. सरदार
क) डॉ. हरिश्चंद्र थोरात ड) डॉ. विश्वनाथ शिंदे

७) 'अस्मिदादर्श' हे नियतकालिक कोणी सुरू केले?

अ) डॉ. रवींद्र ठाकूर	ब) डॉ.चंद्रकुमार नलगे
क) डॉ.गंगाधर पानतावणे	ड) डॉ. गंगाधर हुसे

८) 'दर्पण' हे वृत्तपत्र कोणी सुरू केले?

अ) कृष्णाशास्त्री चिपळूणकर	ब) गो. ग. आगरकर
क) महात्मा फुले	ड) बाळशास्त्री जांभेकर

९) 'प्रबोधनाच्या पाऊलखुणा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे?

अ) गो. मा. पवार	ब) गं. भा सरदार
क) दी. के बेडेकर	ड) स. श्री. जोग

१०) 'बलुतं' या आत्मकथनाचे लेखक कोणत आहेत?

अ) दया पवार	ब) अण्णा भाऊ साठे
क) नामदेव ढसाळ	ड) केशव मेश्राम

११) 'गोलपीठा' हा काव्यसंग्रह कोणी लिहिला?

अ) नामदेव ढसाळ	ब) दया पवार
क) अण्णा भाऊ साठे	ड) केशव मेश्राम

१२) 'साहित्य' ही कला पुढीलपैकी कोणत्या प्रकारची आहे?

अ) व्यक्तीनिष्ठ	ब) वस्तुनिष्ठ
क) समूहनिष्ठ	ड) यापैकी नाही

१३) 'फुलराणी' या कवितेचे कवी कोण आहेत?

अ) कवी बी	ब) बालकवी
क) कुसूमाग्रज	ड) गोविंदाग्रज

१४) ज्ञानपीठ पुरस्कार प्राप्त पहिले लेखक कोण?

अ) वि.वा. शिरवाडकर	ब) वि.स.खांडेकर
क) वि.दा. करंदीकर	ड) भालचंद्र नेमाडे

१५) साहित्य लेखन प्रक्रियेत पुढीलपैकी कोणता घटक प्रभावी ठरतो?

अ) प्रतिभा	ब) माहिती
क) ज्ञान	ड) बहुश्रृतता

१६) इ.स २०२५ या वर्षीचे 'अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन' पुढील पैकी कोणत्या शहरात भरणार आहे?

अ) मुंबई	ब) पुणे
क) कलकत्ता	ड) दिल्ली

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) मराठीतील प्रमुख सहा वृत्तपत्रांची नावे लिहा.
२) 'साहित्य ही एक मुद्रण कला आहे' स्पष्ट करा.
३) सत्यशोधकीय जलसे.
४) मराठीतील वैचारिक निबंध
५) मराठीतील प्रमुख वाङ्मयीन वादांची ओळख करून दया.
६) मराठी लोकगीतांची परंपरा स्पष्ट करा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणतेही दोन) १६

१) मराठी लोकगीतांची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
२) साहित्य व जीवनमूल्य परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
३) 'नाटक ही एक प्रयोगशील कला आहे' स्पष्ट करा.
४) 'मराठी तमाशा आणि प्रबोधन' परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक) १६

१) मराठीतील विविध वाङ्मयीन संस्थांची ओळख करून द्या.

किंवा

२) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न १६

वाङ्मय, समाज आणि संस्कृती परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Marathi) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
लोकप्रिय साहित्य (MA12409/MA11407)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ **कमाल गुण : ८०**
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) बाबा कदम यांची अजिक्यतारा ही कथा ––– जीवनावर आधारित आहे.
अ) रेसकोर्सच्या ब) दलितांच्या
क) आदिवासींच्या ड) नाईट क्लबच्या

२) रणजित देसाई यांनी ––– कथासंग्रहाचे लेखन केले आहे.
अ) आषाढ ब) कोंडुरा
क) निळासावळा ड) तलावातलं चांदणं

३) चंद्रा ह्या कथासंग्रहाचे लेखन ––– यांनी केले आहे.
अ) गंगाधर पाटील ब) गंगाधर गाडगीळ
क) बाबा कदम ड) गणेश आवटे

४) प्रलय ही बाबा कदम यांची पहिली कांदबरी ––– साली आली.
अ) १९६५ ब) १९६७
क) १९६० ड) १९६८

५) सुहास शिरवळकरांनी वयाच्या अवघ्या चोविसाव्या वर्षी ––– ही कांदबरी लिहिली आहे.
अ) किल्ला ब) नियती
क) दुनियादारी ड) रमजान

६) बाबा कदम हे ––– म्हणूनही ओळखले जातात.
अ) कवी ब) समीक्षक
क) नाटककार ड) सरकारी वकील

७) स्वामी ही ––– कांदबरी आहे.
अ) ऐतिहासिक ब) चरित्रात्मक
क) काल्पनिक ड) रंजनपर

८) ——— यांना पद्मश्री पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले होते.
अ) सुहास शिरवळकर ब) रणजित देसाई
क) जी.ए. कुलकर्णी ड) रंगनाथ पठारे

९) ——— हे सुशि ह्या टोपण नावाने ओळखले जातात.
अ) सुहास शिनखेडे ब) सुहास शिरवळकर
क) सुहास शिंदे ड) सुहास शिरळकर

१०) रणजित देसाई यांचा ——— हा निसर्गपर कथांचा संग्रह प्रसिध्द आहे.
अ) मोरपंखी खुणा ब) मोरपंख
ब) मोरपंखी सावल्या ड) मोरपंखी पाऊलवाटा

११) रंजनपर कादंबरी ह्या साहित्यप्रकाराशी ——— हे नाव जोडले गेलेले आहे.
अ) बाबा कदम ब) म.सु. पाटील
क) कमलाकर नाडकर्णी ड) बाबा भांड

१२) बाबा कदम हे ——— कांदबरीचे लेखन आहेत.
अ) बालंट ब) उद्या
क) ऐवजी ड) दहन

१३) रणजित देसाई यांच्या लेखनात ——— महत्वाची भूमिका बजावते.
अ) ऐतिहासिकता ब) नायिका
क) नायक ड) खलनायिका

१४) बाबा कदम यांचे पूर्ण नाव ——— असे आहे.
अ) वीरसेन आनंदराव कदम ब) आनंदराव विजय कदम
क) रमेश अर्जुन कदम ड) यापैकी नाही

१५) बाबा कदम हे उत्तम ——— होते.
अ) चित्रकार ब) शिल्पकार
क) छायाचित्रकार ड) नर्तक

१६) मराठी कादंबरी साठच्या दशकात ——— स्वरूपात पहावयास मिळते.
अ) ऐतिहासिक ब) चरित्रात्मक
क) काल्पनिक ड) रंजनपर

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) बाबा कदम यांच्या लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
२) मराठी लोकप्रिय साहित्य ही संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
३) रणजित देसाई यांच्या स्वामी ह्या कांदबरीची वैशिष्टये सांगा.
४) सुहास शिरवाळकर यांच्या लेखनाची वैशिष्टये सांगा.
५) पाच लोकप्रिय कादंबरीकारांची नावे सांगा.
६) रणजित देसाई यांच्या लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) मराठी लोकप्रिय साहित्यातील सुहास शिरवळकर ह्यांच्या साहित्याचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
२) लोकप्रिय साहित्याच्या संदर्भात नागनाथ कोत्तापल्ले यांनी नोंदवलेली निरीक्षणे थोडक्यात स्पष्ट करा.
३) मराठी लोकप्रिय साहित्यातील बाबा कदम ह्यांच्या साहित्याचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १६

१) बाबा कदम यांच्या लेखनाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

२) मराठी लोकप्रिय साहित्याची वाटचाल थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.५ बालंट व दुनियादारी ह्या दोन्ही कादंबऱ्यांचे थोडक्यात महत्त्वमापन व मूल्यमापन करा. १६